

Museoviraston kirjaston kokoelmapolitiikka

koonnut, kansikuva: TSI

Helsinki
1.12.2015

SISÄLLYS

1	Johdanto	3
2	Museoviraston kirjaston tehtävät	3
3	Kokoelmatoimintaa säätelevä lainsäädäntö, säännöt, sopimukset ja yhteistyö.....	4
4	Kokoelmien historia	5
5	Kokoelmien aihealueet	6
5.1	Kokoelmien luokitus ja alakokoelmat	7
5.2	E-aineisto	8
5.3	Kirjaston kokoelmaprofiili.....	9
6	Kokoelmien kartunta.....	14
6.1	Hankintaprosessi.....	14
6.2	Kartuntastrategia.....	16
6.3	E-aineistojen hallinta.....	22
7	Kokoelmien tallennus	22
8	Kokoelmien ylläpito, arviointi ja poistot	23
9	Kokoelmien käyttö	24
10	Kokoelmapolitiikan ylläpito.....	25
11	LIITTEET	26

1 Johdanto

Museoviraston kirjaston kokoelmapolitiikka on tehty täydentämään Museoviraston kokoelmapolitiikkaa (2015). Kirjaston kokoelmapolitiikan on tarkoitus ohjata kirjaston hankintoja ja poistoja. Siinä määritellään Museoviraston yleistä kokoelmapolitiikkaa tarkemmin kirjaston kokoelmaprofiili ja kartuttamisperiaatteet. Kirjaston kokoelmapolitiikka ohjaa myös kirjaston hankintamäärärahojen kohdentamista määrittelemällä yleisellä tasolla tätä koskevat tavoitteet.

Laajempina tavoitteena Museoviraston kirjaston kokoelmapolitiikalla on kertoa niistä vahvuusalueista, joita Museoviraston kirjasto tallentaa, kokoelmien yhteiskäyttöä silmällä pitäen. Kirjaston nykyinen kokoelmaprofiili on kuvattu. Tätä kautta voidaan tavoitella kirjastojen laajempaa kansallista kokoelmapolitiikkaa, jonka mahdollisuuksia on viime vuosien aikana selvitelty.

Kokoelmapolitiikka on tehty kirjaston henkilökunnan yhteistyönä. Tukena on käytetty Museoviraston kokoelmapolitiikkaa vuodelta 2015 sekä useiden muiden kirjastojen kokoelmapolitiikkoja. Kartunta-alueista on tarkoitus käydä keskusteluja myös Museoviraston eri alojen asiantuntijoiden sekä muiden kirjastojen hankintavastuuhenkilöiden kanssa. Kokoelmapolitiikkaa voidaan päivittää ja täsmentää näiden keskustelujen perusteella.

Kokoelmaprofiiliin tarkastelu ja peilaaminen kokoelmapolitiikassa asetettuihin tavoitteisiin auttaa suuntaamaan hankintastrategiaa.

2 Museoviraston kirjaston tehtävät

Museoviraston kirjasto on valtakunnallisesti suurin museo- ja kulttuuriperintöalan tieteellinen erikoiskirjasto. Se on avoin kaikille museoalan tietoa tarvitseville. Kirjaston palvelut ovat käytettävissä Museoviraston arkisto- ja tietopalveluiden yhteydessä. Kirjasto täyttää Museoviraston tehtävää kulttuuriperintöä koskevan tiedon saatavuudesta huolehtimalla. Museoviraston kirjaston kokoelmat ovat keskeinen osa kulttuuriperintöalan kansallista tutkimusinfrastruktuuria. Museoviraston arkisto-, kuva- ja esinekokoelmien sekä kulttuuriympäristöä koskevien tutkimusaineistojen ja rekisterien ohella.

Museoviraston kirjaston kokoelmat ja palvelut edesauttavat viranomais-, suojelu- ja museotyötä, museoalojen tieteellistä tutkimustyötä ja opiskelua sekä tarjoavat aineistoja kaikille kulttuuriperintöalan tietoa tarvitseville.

Museoviraston oma viranomaistyö liittyy museoalan ja sitä koskevan lainsäädännön kehittämiseen, museoita ja rakennusperintöä koskevien avustuspäätösten tekemiseen, kulttuuriesineiden maastavientilupiin sekä kulttuuriperintöalan kansainvälisten sopimusten ja ohjelmien toteuttamiseen. Museovirasto antaa maankäytön suunnittelun tueksi arkeologista ja vedenalaista kulttuuriperintöä, rakennusperintöä ja kulttuurimaisemaa koskevia lausuntoja, kehittää suojelu-, hoito- ja korjausmenetelmiä sekä tekee tunnetuksi kulttuuriympäristön arvoja ja mahdollisuuksia.

Kirjaston kokoelmat tukevat museoiden kokoelmatyötä, esine-, kuva- ja arkistoaineistojen luettelointi-, dokumentointi- ja tutkimustyötä sekä museoiden näyttely- ja muuta yleisötyötä. Siitä seuraa, että Museoviraston kirjaston kokoelmien erityislaatuisuuteen kuuluu, että ei kartuteta ja

säilytetä ainoastaan uutta tieteellistä tutkimuskirjallisuutta vaan myös aineellista kulttuuriperintöä dokumentoivaa aineistoa.

Museoaineita opetetaan ja tutkitaan yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa. Museoaineet ovat laajasti edustettuina tukitieteenaloineen Museoviraston kirjaston tieteellisesti painottuneissa kokoelmissa. Museoviraston kirjaston kokoelmat palvelevat mm. seuraavia yliopistojen oppiaineita: arkeologia, kansatiede, Suomen ja Pohjoismaiden historia, yleinen historia, kulttuurihistoria, taidehistoria, kulttuuriperintöopintokokonaisuus, keskiajan tutkimus, merihistoria, museologia, kulttuuriperinnön tutkimus, kulttuuriympäristön tutkimus, maisemantutkimus, perinteentutkimus, kulttuurintutkimus, kulttuuriantropologia, etnologia, nordisk etnologi, nykykulttuurin tutkimus, kirkkotoiteen ja -arkkitehtuurin tutkimus. Läheisiä tieteenaloja ovat mm. geologia, uskontotiede, folkloristiikka, digitaalinen kulttuuri, kulttuurimatkailu, kulttuurituotannon suunnittelu, arkkitehtuuri, maisema-arkkitehtuuri, maisemansuunnittelu, puutarha-arkkitehtuuri, muoti- ja pukusuunnittelu, muotoilu, lavastussuunnittelu, valokuvataide. Ammattikorkeakouluissa ja opistoissa edustettuja oppiaineita ovat mm. konservointi, korjausrakentaminen, rakennustekniikka, muotoilu, tekstiili- ja vaatesuunnittelu sekä sisustussuunnittelu.

Myös kulttuuriperinnöstä kiinnostuneet muut asiakkaat kuin tutkijat ja opiskelijat voivat käyttää Museoviraston kirjaston kokoelmia etsiessään tietoa esimerkiksi jonkun paikan, esineen tai henkilöiden historiasta tai kulttuuriympäristöstä. Kirjaston kokoelmia voi käyttää syventääkseen tietämystään kulttuuriperinnöstä ja historiasta tai löytääkseen sisältöjä työtehtäviin liittyen tai vapaa-aikaan. Myös esimerkiksi elinkeinoelämä, luova talous, media, pienyrittäjät ja matkailuun liittyvät tahot, jotka tarvitsevat kulttuuriympäristöön ja kulttuurihistoriaan liittyvää tietoa, voivat hyödyntää kokoelmia.

3 Kokoelmatoimintaa säätelevä lainsäädäntö, säännöt, sopimukset ja yhteistyö

Museoviraston kokoelmatoimintaa ohjaavista laista ja asetuksista keskeisimmät ovat Laki Museovirastosta ([282/2004](#)) ja asetus Museovirastosta ([407/2004](#), muutokset [297/2009](#), [811/2010](#) ja [985/2010](#)). Vuoden 2004 lain mukaisesti Museoviraston tehtävänä on huolehtia kulttuurihistoriallisen kansallisomaisuuden kartuttamisesta, hoidosta ja näytteillä pidosta. Asetuksessa tämä on tarkennettu siten, että Museovirasto muun muassa suorittaa arkeologian, historian, kansatieteen, merihistorian, numismatiikan, rakennushistorian ja taidehistorian alaan kuuluvaa tallennusta ja tutkimusta ja harjoittaa alan julkaisutoimintaa sekä välittää tietoa myös muiden kansojen kulttuurista.

Museoviraston strategiassa 2020 on korostettu kulttuuriperintöä koskevan tiedon saatavuutta ja jakelua.

Kirjastoilla ei ole kokoelmapoliittisesta työnjaosta lainsäädäntöön perustuvia tai muita sitovia sopimuksia. Museoviraston kirjaston, Helsingin yliopiston kirjaston (nykyisin myös Kansalliskirjaston) ja Suomalaisen kirjallisuuden seuran kirjaston kanssa on vakiintunut käytäntö, jonka mukaan Museoviraston kirjasto kartuttaa erityisesti eurooppalaista (ei klassista) arkeologiaa ja aineellista kansatiedettä. Myös rakennussuojeluun ja yleisemmin kulttuuriympäristön suojeluun liittyvä kirjallisuus on erityistä Museoviraston kirjaston kokoelmissa.

Kirjastolla on Helka-kirjastojärjestelmää koskeva yhteistyösopimus Helsingin yliopiston kirjaston kanssa ja Helka-kirjastojen liitännäiskirjastojen valtuuttamana sopimukset Linnea2-konsortiossa (Melinda-tietokanta ja kirjastojärjestelmä) sekä Arto-artikkelitietokantaa koskeva tuotantosopimus.

Museoviraston kirjasto on valtuuttanut Helsingin yliopiston kirjaston ja Kaakkois-Suomen Ammattikorkeakoulun solmimaan Finna-sopimuksen kirjastotietueiden luovuttamisesta Finnaan.

E-kirjojen välitystä varten kirjastolla on sopimus ProQuestin EBookLibraryyn kanssa ja lehtiportaalin ylläpitoa varten ja lehtien jatkoilauksia varten LM Tietopalvelujen kanssa. Monografiahankinnat ja kausijulkaisutilaukset tehdään Hanselin puitesopimusten mukaisesti.

Merikeskus Vellamossa sijaitsevan Tietokeskus Vellamon toimijaosapuolia ovat Museovirasto / Suomen merimuseo ja Museoviraston kirjasto, Kotkan kaupunki / Kymenlaakson museo, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu ja Meriturvallisuuden ja -liikenteen tutkimusyhdistys ry (Merikotka). Näiden yhteistoimintaa säätelevät sopimus, johtosääntö ja vuosittain vahvistettavat toimintasuunnitelmat ja budjetit. Museoviraston kirjaston johtaja toimii Tietokeskus Vellamon varajohtajana.

Museoviraston kirjastolla on kokoelmayhteistyötä myös muiden lähikirjastojen kanssa. Helsingin yliopiston kirjaston kanssa aloitettiin Helka-tietokannan kautta luetteloyhteistyö vuonna 1994. Helka-kirjastojen kokoelmat otetaan lähialueen kirjastoina huomioon kokoelmapäätöksiä tehtäessä. Helka-kirjastoja ovat Helsingin yliopiston kirjasto, Kansalliskirjasto, Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjasto, Kotimaisten kielten keskuksen kirjasto, Työväenliikkeen kirjasto, Baltia-kirjasto ja Aleksanteri-Instituutin käsikirjasto.

Helsingin yliopiston kampuskirjastoissa on käytävissä lähialojen kirjallisuutta, näistä mainittakoon Helsingin yliopiston pääkirjasto Kaisa-talossa sekä Viikin ja Kumpulan tiedekirjastot. Eduskunnan kirjaston yhteiskunta- ja oikeustieteelliset aineistot, Kansallisarkiston kirjaston historialliset aineistot ja Aalto-yliopiston Insinööritieteiden ja Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulujen kirjastot sekä Taideyliopiston kirjastot tarjoavat aineistoja, jotka vastaavat museoalan ja kulttuuriympäristön tutkimuksen tiedontarpeisiin. OKM:n hallinnonalalla toimivat muut erikoiskirjastot ja niiden kokoelmat kannattaa myös huomioida Museoviraston kirjaston kokoelmatoiminnassa.

Museokirjastot, esim. Kansallisgallerian kirjasto, Suomen arkkitehtuurimuseon kirjasto, Suomen urheilukirjasto ja Tekniikan museon kirjasto vastaavat omista erikoisaloistaan. Myös Museoviraston kirjaston kokoelmiin kuuluu museokirjastoja: Kansallismuseon ja Kulttuurien museon käsikirjastot ja Suomen merimuseon kirjasto Tietokeskus Vellamossa. Pienempien museokirjastojen kokoelmat eivät tavallisesti ole lainattavissa tai avoimena suurelle yleisölle. Museoviraston kirjastolla onkin valtakunnallinen tehtävä tarjota museoalan kirjallisuutta käyttöön sitä tarvitseville.

Museoviraston henkilökunnan käyttöön tilataan aineistoja muiden Suomessa ja ulkomailla olevien kirjastojen kokoelmista kaukopalveluna. Yhteiskäytön mahdollisuudet otetaan huomioon Museoviraston kirjaston kokoelmapolitiikassa ja hankinnoissa.

4 Kokoelmien historia

Museoviraston kirjasto on muodostunut kahden eri organisaation kirjastosta. Näistä vanhempi on Suomen Muinaismuistoyhdistyksen kirjasto, jota alettiin koota heti yhdistyksen ensimmäisenä toimintavuonna 1870. Yhdistyksen kirjasto karttui aluksi lahjoituksista ja sittemmin julkaisuvaihtoista tieteellisten seurojen ja laitosten kanssa. Toinen kirjasto syntyi vuonna 1884 perustetussa Muinaistieteellisessä toimikunnassa, joka hankki kirjallisuutta omien tehtäviensä tueksi. Nämä kaksi kirjastoa yhdistettiin vuonna 1893. Kun Kansallismuseo avattiin vuonna 1916, kirjasto siirtyi sinne. Kirjasto toimi aiemmin nimellä Kansallismuseon kirjasto ja vuodesta 1972 nimellä Museoviraston kirjasto. (Lilja, Johanna: *Libri rari et cari*, 1996; Lilja, Johanna: *Suomen kansallismuseon kirjasto* (Suomen museo 1998, s. 82-95).)

Kirjaston pääkokoelma kasvoi voimakkaasti 1970-luvulta lähtien. Laajimmin poistoja tehtiin ennen vuoden 2012 muuttoa uusiin toimitiloihin Sturenkadulle. Tällöin myös monia käsikirjastokokoelmia yhdistettiin ja keskitettiin pääkokoelmaan, johon muodostettiin yhdistetty käsikirjasto ja lainattava avokokoelma sekä varastokokoelma.

Kirjasto on vastaanottanut monia suurehkoja lahjoituksia vuosien varrella. Näistä mainittakoon esimerkiksi Hjalmar Appelgren-Kivalon, C. A. Gottlundin, J. R. Aspelinin, Eliel Aspelin-Haapkyän, Eric Idestamin, A. M. Tallgrenin, Albert R. Enckellin, Ella Kivikosken, Nils Cleven, A. Hirsjärven, C.F. Meinanderin, Riitta Pylkkäsen, Jarl Gallénin, Riitta Heinosen / Suomen museoliiton, Kristina Thomeniuksen, Reijo Railon kuolinpesän ja Erkki Välimäen lahjoitukset. Kirjoja on saatu myös mm. Antellin kokoelmista, Finska kadettkårenilta, Venäläisen insinöörikomennuskunnan kirjastosta, Hackman OYJ:ltä, AEL Ammattien edistämislaitokselta ja Rakennushallitukselta. Kirjaston kokoelmiin on liitetty Rakennushallituksen historiallinen kirjasto, joka sisältää v. 1811-1919 kirjastoon hankitut arkkitehtuuriin ja rakennustekniikkaan liittyvät vanhat julkaisut, n. 1500 nidettä, erityisesti Intendentinkonttorin kirjastosta (Sinisalo, Jarkko, 2006). Christoffer Ericssonin rooli Suomen merimuseon kirjaston kokoamisessa oli merkittävä. Kirjoja saatiin mm. Suomen merihistoriallisen yhdistyksen kautta, Eirik Hornborgin kirjastosta, Sigurd Frosteruksen kuolinpesästä, Rauman merenkulkuopistosta ja Helsingin Merikoulusta. (Ericsson, Christoffer H., 1976.)

Suomen tiedeseura on deponoinut kirjastoon sarjoja. Suomen muinaismuistoyhdistyksen kansainvälisenä ja kotimaisena vaihtona saamat julkaisusarjat muodostavat merkittävän osan kirjaston tieteellisistä julkaisusarjoista, jotka karttuvat edelleen. Myös Suomen arkeologisen seuran kautta saadaan joitain sarjoja.

Suomen kansallismuseon museoissa on niiden historiaan ja interiööreihin liittyviä kirjakokoelmia ja keskusvarastossa säilytetään joitain museoiden kirjakokoelmia. Näistä mainittakoon Armfeltin, Hvitträskin, Urajärven kartanomuseon ja Alikartanon kirjakokoelmat sekä Z. Topeliuksen kirjakokoelma.

Käsikirjastojako on noudatellut kulloistakin organisaatiota ja Museoviraston toiminnan muuttuneet painopisteet ovat heijastuneet niiden kokoelmissa. Tietokeskus Vellamo aloitti toimintansa vuonna 2008 ja sinne siirrettiin Suomen merimuseon kirjasto, paitsi meriarkeologista kirjallisuutta, joka siirrettiin myöhemmin kirjaston pääkokoelmaan. Kansallismuseon organisaatiomuutos ja toimitilamuutokset v. 2014 toivat muutoksia myös Kansallismuseon käsikirjastoihin.

5 Kokoelmien aihealueet

Museoviraston kirjaston keskeisiä aihealueita ovat

- arkeologia
- historia
- kulttuuriympäristön suojelu
- museologia
- kansatiede
- merihistoria ja meriarkeologia
- rakennushistoria
- konservointi ja restaurointi
- taidehistoria
- taideteollisuus ja esinehistoria
- numismatiikka

5.1 Kokoelmien luokitus ja alakokoelmat

Museoviraston kirjaston kokoelmat koostuvat seuraavista alakokoelmista (suluissa kokoelmatunnukset, joita käytetään kirjastojärjestelmissä). Museoviraston kirjaston kokoelmien yhteisluettelotunnus on B (tai FI-B), minkä takia kokoelmatunnukset ja sijaintitiedot alkavat B-kirjaimella.

Lainattavat avokokoelman kirjat (B I – B XIV)

Monografiat on luokitettu aiheenmukaisiin hyllyluokkiin avokokoelmaan (n. 1 000 hm). Kokoelmaa kartutetaan aktiivisesti ja sitä pidetään poistojen avulla ajantasaisena. Kokoelman tärkeimpiä aihealuokkia on kuvailtu kokoelmakarttahankkeessa Doria-tietokantaan v. 2008-2009 (ks. liite). Kansallinen kokoelmakarttahanke on kuitenkin päättynyt, eikä tietoja ole sen jälkeen päivitetty. Erityisesti kartuttamistavoitteet kokoelmakarttahankeessa vastaavat senhetkistä tilannetta eivätkä ole välttämättä enää samanlaisia.

Monografiakartunta keskimäärin 2 000 nidettä / vuosi.

Lainattavat sarjat ja lehdet (B S, B L)

Sarjoista käytetyimmät pohjoismaiset sarjat ja yleisimmät kielialueet ovat julkaisumaittain avokokoelmassa. Sarjoissa on paljon tutkimuslaitosten ja yliopistojen tieteellisiä sarjoja ja museoiden julkaisusarjoja, joita saadaan julkaisuvaihtoina tai ostoina sekä mm. kotiseutusarjoja. Lehdet ovat museoalan tieteellisiä lehtiä, jotka karttuvat pääosin jatkotilauksina.

Kartunta keskimäärin 1 000 vsk / vuosi.

Lainattava varastokokoelma (B VK, B Sarjat, B L, B Erip.)

Varastokokoelmaan sijoitetaan vanhempia ja huonokuntoisia kirjoja, joilla on kuitenkin tieteellistä tm. arvoa. Kirjat ovat aiheenmukaisissa hyllyluokissa luokitettuna. Myös vähemmän käytettyjä hyllyluokkia, kuten kielitiede ja kirjallisuus (XI) ja KUMU-käsikirjastosta poistettuja hyllyluokkia on siirretty varastokokoelmaan. Vähemmän käytetyt sarjat on sijoitettu varastoon julkaisumaan mukaan. Lehdistä 3 vuotta vanhemmat vuosikerrat sijoitetaan varastokokoelmaan ja järjestetään lehden nimen mukaan. Lisäksi varastoon on sijoitettu eripainoksia.

Varastokokoelman sarjat ja lehdet karttuvat. Monografioita tulee siirtoina avokokoelmasta tai käsikirjastoista. Eripainoskokoelmia ei enää kartuteta kuin poikkeustapauksissa. Museoviraston henkilökunnan julkaisujen eripainoksia otetaan vastaan ja luetteloidaan Arto-tietokantaan, jos kirjastossa ei ole ko. julkaisusarjaa.

Käsikirjastokokoelma (B KK)

Kokoelmaan on yhdistetty osastoilla ja yksiköissä aikaisemmin olleita käsikirjastokokoelmia. Käsikirjastokokoelmassa on myös keskeisistä teoksista tuplakappaleita, jotka löytyvät myös

lainakokoelmasta. Kartunta on vähäisempää kuin lainakokoelmassa. Käsikirjastokokoelmasta Museoviraston henkilökunta saa työhuonelainoja.

Hakuteoskokoelma (B Ref)

Pienehkö kokoelma hakuteoksia: tietosana- ja sanakirjoja, matrikkeleita, muita henkilöhakemistoja ym. hakuteoksia. Kartutetaan jonkun verran ostoin. Ei lainata.

Rariteetit (vanhojen kirjojen kokoelmat) (B R, B R LRC, R RH, B R F)

Rariteetteja ovat ennen vuotta 1900 julkaistut teokset (foliokokoelman R F osalta ennen vuotta 1950 julkaistut). Erillisiä kokoelmia ovat R LRC eli Libri rari et cari -kokoelma, joka on syntynyt Museoviraston edeltäjien toiminnan tuloksena sekä Rakennushallituksen historiallinen kirjasto, joka luovutettiin Museovirastolle vuonna 1985, eli R RH -kokoelma. Rariteettikokoelmaa ei kartuteta kuin poikkeustapauksissa.

Museoiden ja yksiköiden kirjastot (B KM, Meri ym.)

Kansallismuseon yksiköissä on tällä hetkellä seuraavat käsikirjastot: B KM, B KM Keskusvarasto, B KM Kartanomuseot, B Kansat., B. Hist., B Konserv., B KUMU, B Rahak., B KM Seurasaari, B KM Tamminiemi, B KM Hvitträsk sekä Meri, Suomen merimuseon kirjasto, joka on Tietokeskus Vellamossa. Myös Hämeenlinnan aluetoimistossa on käsikirjasto. Vuonna 2016 perustettavaan kokoelmakeskukseen tulee käsikirjasto, johon sijoitetaan konservointilaitoksen käsikirjasto ja journalistisen kuva-arkiston tarvitsemat käsikirjat.

Vanhoja kirjoja kirjaston kokoelmista on esillä Suomen kansallismuseon museotiloissa ja näyttelyinteriöireissä. Museoissa ja kartanomuseoissa on myös kirjakokoelmia, jotka kuuluvat museoiden esinekokoelmiin. Suomen kansallismuseon keskusvarastossa säilytetään esimerkiksi Armfeltin kirjastoa ja Z. Topeliuksen kirjakokoelmaa.

Käsikirjastojen kartuttaminen on vähentynyt mm. tilarajoitusten takia. Tavoitteena on keskittää kirjastopalveluja ja hankkia ja tarjota aineistoja myös yleiseen käyttöön. Suomen merimuseon kirjastoa kartutetaan aktiivisemmin, koska se palvelee laajaa yleisöä Tietokeskus Vellamossa.

5.2 E-aineisto

Elektroninen aineisto (B Verkkoaineisto, B verkkojulkaisu EBL)

Elektronisiin aineistoihin kuuluu kirjaston lisensoimia ja vapaita e-kirjoja, e-lehtiä ja tietokantoja. E-aineistot karttavat määrärahojen sallimissa rajoissa.

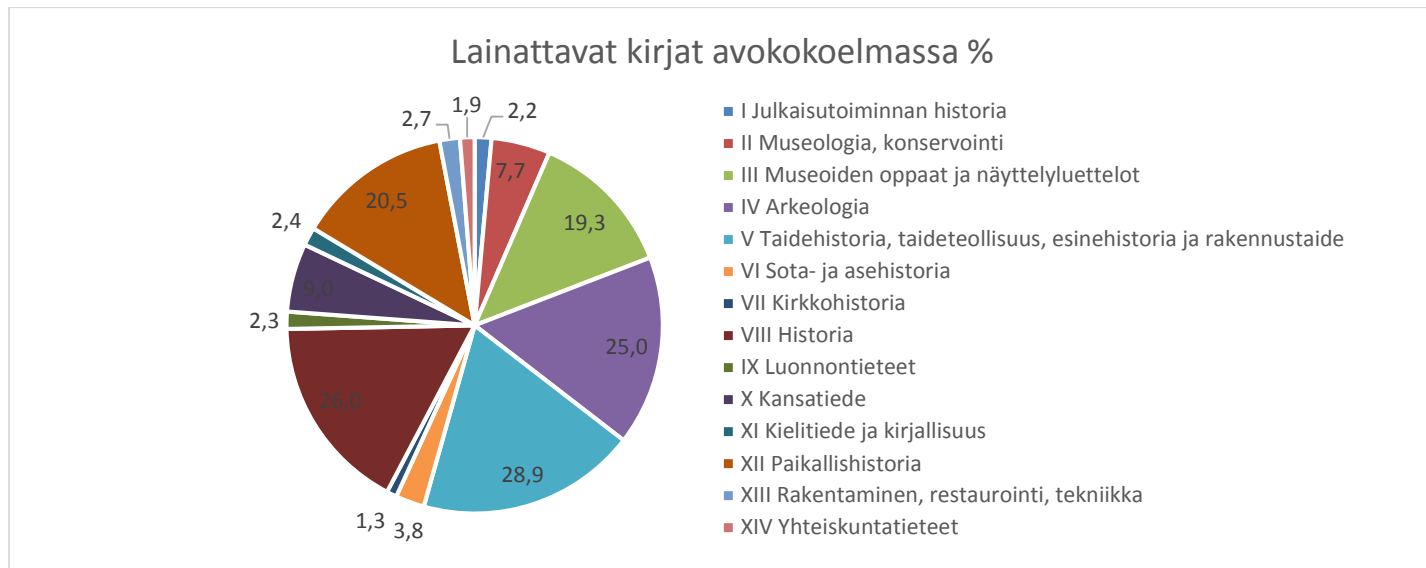
E-lehtiä on luetteloitu Museoviraston lehtiportaaliin noin 250 museoaloilta. Toistaiseksi ostettuja e-lehtiä on painettujen lehtien rinnakkaisversioina noin 60 ja ne edustavat pääasiassa arkeologiaa ja museologiaa.

EBL:n valikoimasta päivittyy neljä kertaa vuodessa uusia museoalan kirjoja kirjaston lainattavien e-kirjojen kokoelmaan, jossa on tällä hetkellä yli 2000 museoalan e-kirjaa. E-kirjakokoelma on valittu tietyillä hakukategorioilla ja hakusanoilla palveluntarjoajan e-kirjavalikoimasta, niin että se edustaa kirjaston aihealueita.

Hakuteokset siirtyvät entistä enemmän verkkoon.

5.3 Kirjaston kokoelmaprofiili

Kaavio 1 Lainattavat kirjat avokokoelmassa hyllyluokittain %

Kirjaston lainattavien kirjojen avokokoelma on luokitettu hyllyluokkiin I-XIV aihealueen mukaan. Suurin aihealue on historia, yhteensä 52 %, joka kattaa luokat VIII (26 % kirjoista), XII (21 %), VI (4 %) ja VII (1 %). Tämän jälkeen kirjallisuutta on eniten taidehistorian hyllyluokassa (29 %), joka sisältää myös arkkitehtuuria ja esinehistoriaa. Museologiaa ja museoiden (ml. taidemuseoiden) julkaisuja on yhteensä 27 %. Arkeologiaa on avokokoelman monografioissa (25 %) ja kansatiedettä on 9 %. (On huomattava, että kansatieteellistä kirjallisuutta on sijoitettu paljon Kansallismuseon kansatieteen ja Kulttuurien museon käsikirjastoihin. Merihistoriallinen aineisto on enimmäkseen Tietokeskus Vellamossa. Käsikirjastojen aineistot eivät ole mukana tässä kaaviossa.)

Kaavio 2 Lainattavat avokokoelman kirjat hyllyluokittain prosentteina julkaisuvuoden mukaan

Julkaisuvuosi	Niteet Kaikki luokat Yhteensä	%	Luokka													
			I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV
2010-	1282	5	3	11	3	4	3	8	5	4	6	6	1	3	9	1
2000-2009	5258	19	14	36	11	16	13	27	20	19	21	18	17	16	22	14
1990-1999	4967	18	12	27	14	14	12	22	15	17	23	17	11	16	30	28
1980-1989	4608	17	16	14	11	16	14	13	12	16	16	19	16	18	17	48
1950-1979	6264	23	35	11	25	35	38	19	27	25	13	23	24	26	14	9
1900-1949	4934	18	17	2	30	15	18	11	21	17	19	16	28	19	7	1
-1899	298	1	3	0	5	0	0	0	1	2	2	0	3	1	0	0
Tuntematon	109	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	27720	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Avokokoelmassa oleva kirjakokoelma ei ole niin tuoretta kuin sen ehkä pitäisi olla. Kirjakokoelman arvioimiseen ja poistoihin ei ole pystytty käyttämään kovin paljon resursseja, vaikka suurin osa hyllyluokista käytiinkin läpi ennen muuttoa uusiin tiloihin. Esimerkiksi museoiden luetteloiden ja näyttelyjulkaisujen hyllyluokan III läpikäyminen on vielä kesken. Siinä onkin paljon lahjoituksina saatuja vanhoja julkaisuja. Museologian hyllyluokkaa II alettiin varsinaisesti kartuttaa vasta 1990-luvulla. Sotahistorian kokoelma VI on karttunut verraten paljon viime vuosina, yleinen historia myös melko tasaisesti. Paikallishistorioiden karttuminen on kääntynyt laskuun, niin mahdollisesti myös niiden julkaiseminen. Rakennussuojelun ja restauroinnin hyllyluokka XIII on myös painopisteeltään suhteellisen uutta. Arkeologian monografiat ovat karttuneet eniten jo ennen 1980-lukua samoin taidehistorian ja kansatieteen. Nämä ovat kuitenkin kirjaston pääaihealueita ja avokokoelmassa on sen takia myös paljon klassikkoja ja varhaisempaa tutkimusta näiltä aloilta. Arkeologiaa on kuitenkin paljon sarja- ja lehtikokoelmissa. Taidehistorian kartuttaminen ei ole ollut aktiivista muuten kuin rakennustaiteen historian ja esinetaitteen aloilta, koska Museoviraston toimintaan kuului aiemmin museotoimen kehittäminen kulttuurihistoriallisten museoiden osalta sekä rakennussuojelu ja restaurointi, mutta ei taidemuseoiden kenttä. Yhteiskuntatieteiden kartuttamista on vähennetty.

Avokokoelman kirjoista suomenkielisiä on 50 %, ruotsinkielisiä 23 %, englanninkielisiä 9 %, saksankielisiä 4 %, venäjänkielisiä 2 % ja muun kielisiä 12 %. Kuitenkin englanninkielisiä kirjoja on noin kolmannes hyllyluokissa museologia ja arkeologia. Ruotsinkielinen kirjallisuus painottuu hyllyluokkiin kirkkohistoria, yleinen historia ja paikallishistoria. Myös saksankielistä kirjallisuutta on verraten paljon joissain hyllyluokissa ja venäjän kielisiä kirjoja on eniten arkeologian kirjoissa.

Suomen merimuseon kirjasto toimii Tietokeskus Vellamossa, Kotkassa. Tietokeskus Vellamossa on tehty viimeksi vuonna 2013 kokoelmaprofiilikuvaukset. Liitteessä 3 on otteita Suomen merimuseon kirjastokokoelmaa koskevasta osuudesta. Suomen merimuseon kirjaston Hylkysaaresta Kotkaan siirretty peruskokoelma on karttunut mm. eräiden merkittävien lahjoittajien toimesta (mm. Christoffer Ericsson) osittain jo ennen Suomen merimuseon perustamista Museoviraston merihistoriallisen toimiston aikoina.

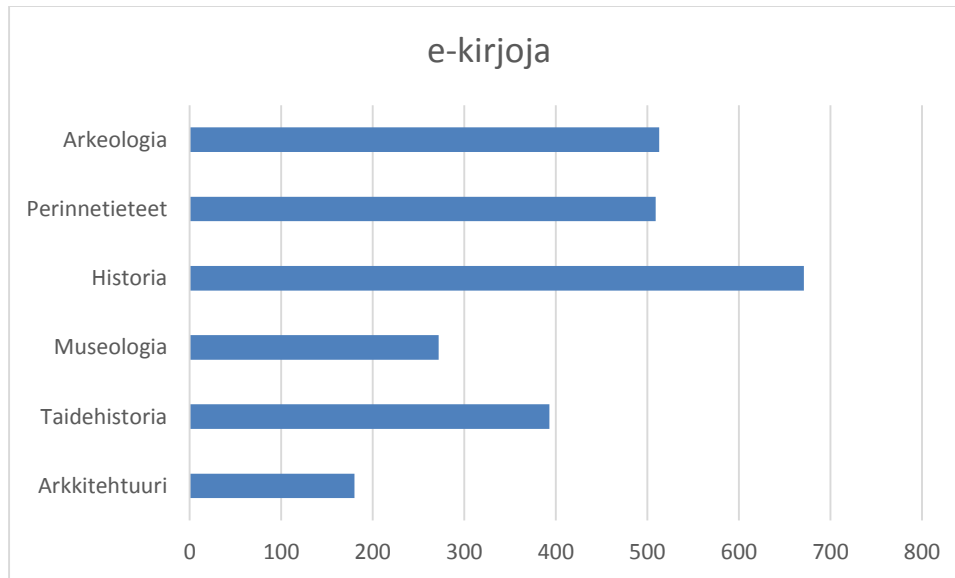
Vuodesta 2005 Museoviraston kirjastossa on käytetty luetteloinnissa ns. kokoelmakarttakoodia, joka kertoo karkean aihealueuokituksen. Kokoelmakarttakoodit otettiin käyttöön kansallisessa kokoelmakarttahankkeessa. Nyt käsillä olevan kokoelmapolitiikan kokoelmaprofiilia varten myös jatkuvat kausijulkaisut luokitettiin kokoelmakarttakoodilla. Jatkuviissa julkaisusarjoissa ja lehdissä ei ole aiheenmukaista hyllyluokitusta, joten noin tuhannen kausijulkaisun luokitus aihealueisiin oli tarpeen, jotta saataisiin tietoa niiden jakautumisesta aihealueittain kokoelmapolitiikan kannalta. Tarkoituksena oli myös tarkastella kirjojen osalta viime vuosien ostojen jakautumista aihealueisiin, mutta ostoja ei saatu poimittua luotettavalla tavalla tietokannasta kokoelmapolitiikkaan. Tulevaisuudessa on kuitenkin tarkoitus seurata ostojen kohdistumista ja peilata sitä kokoelmapolitiikassa kuvattuihin kokoelmaprofiiliin ja kartuttamistavoitteisiin.

Kaavio 3 Kirjaston kokoelmien tärkeimmät kokoelmakarttakoodit

50	Kansanperinne. Perinnetieteet . Kulttuuriantropologia
51	Arkeologia
52,67	Historia . Sodankäynti. Sotatekniikka. Maanpuolustus. Aseet
90,92,94,96	Taidehistoria . Kuvataide. Maalaustaide. Grafiikka. Kuvanveisto. Taideteollisuus. Sisustustaide. Taidekäsityö. Valokuvaus. Elokuva
81	Museot. Näyttelyt. Kirjastot. Arkistot. Tietopalvelu. (Museologia)
91,37	Arkkitehtuuri . Rakentaminen

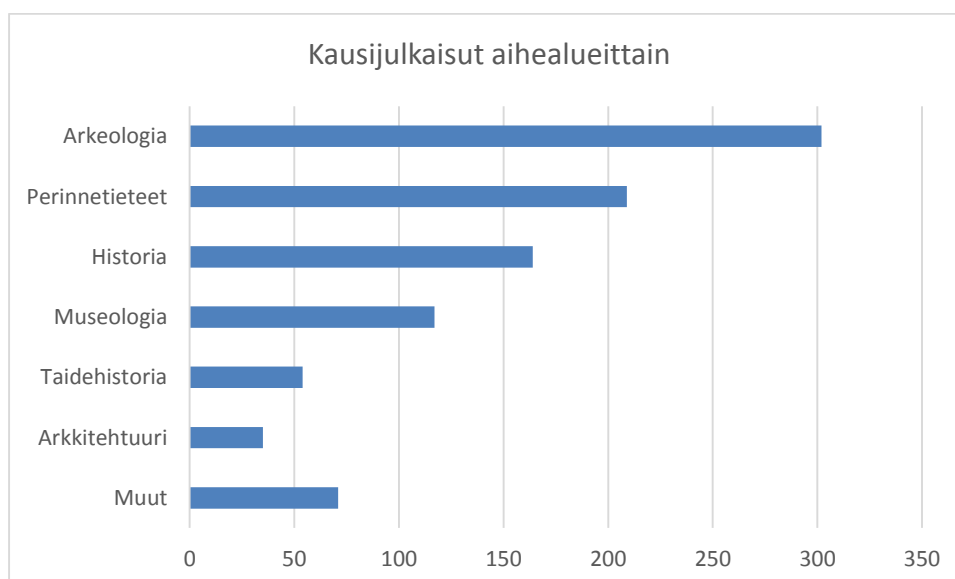
Seuraavassa on kuvattu Museoviraston e-aineistojen ja jatkuvien julkaisujen jakaantumista edellä mainittuihin kokoelmakarttakoodien mukaisiin aiheryhmiin. Museoviraston kirjaston e-kirjavalikoimaa ei ole luokitettu kokoelmakarttakoodilla. Näin ollen jakauma on vain suuntaantava museualan e-kirjakokoelman aihealueista.

Kaavio 4 E-kirjojen lukumäärä aihealueittain

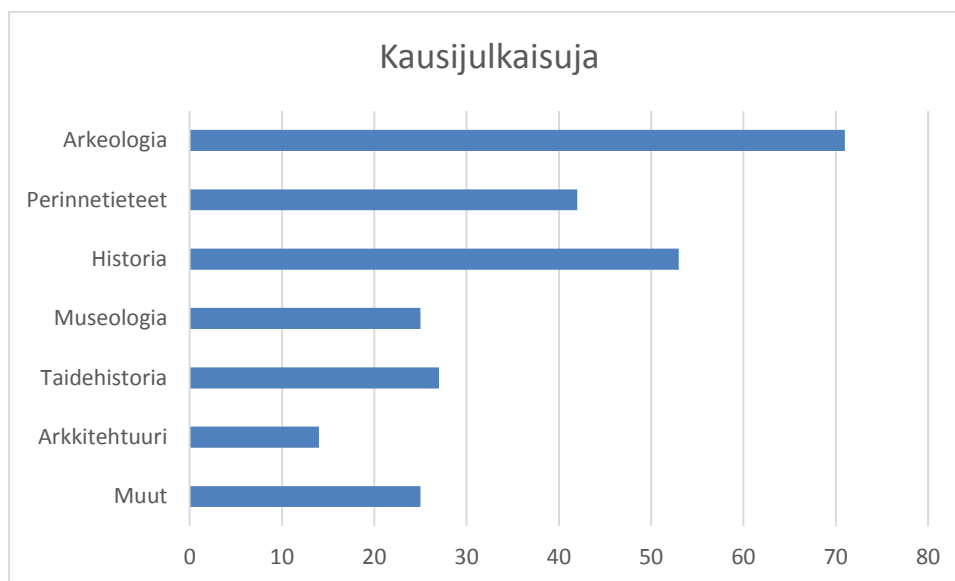
Kausijulkaisut karttavat jatkotilauksina, vaihtoina, deponointeina ja lahjoina; e-lehdet tilattujen painettujen lehtien rinnakkaisversioina sekä avoimina verkkolehtinä.

Kaavio 5 Museoviraston kirjaston (myös käsikirjastokokoelmien) painettujen kausijulkaisujen määrä aihealueittain

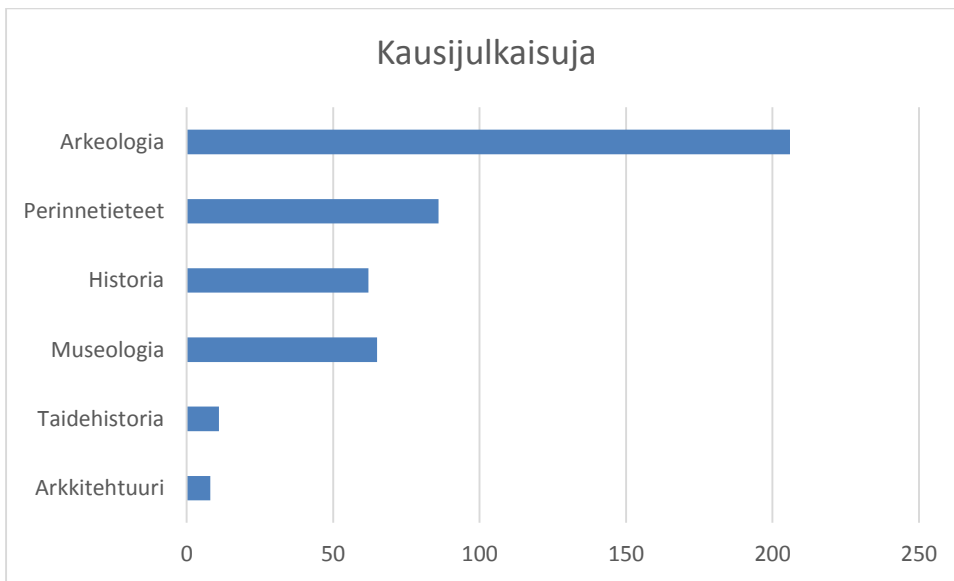
Jatkuvia painettuja julkaisuja on noin 1000. SMY:n ulkomaisia vaihtoja tulee noin 450 sarjaa ja SMY:n kotimaisia noin 90. Ostettuja kausijulkaisuja on noin 250. Loput ovat lahjoja. Eniten kausijulkaisuja saadaan arkeologian alalta. Perinnetieteet -luokkaan kuuluu julkaisuja kansatieteiden, kulttuuriantropologian ja kulttuuriperinnön sekä rakennusperinnön suojelun alalta. Konservointialan julkaisuja on luokitettu museologiaan ja taidehistoriaan. Museologian luokkaan kuuluvat myös arkisto- ja kirjastoalan julkaisut. Luokkaan muut kuuluu mm. merenkulkualan lehtiä.

Kaavio 6 Ostettujen kausijulkaisujen määrä aihealueittain

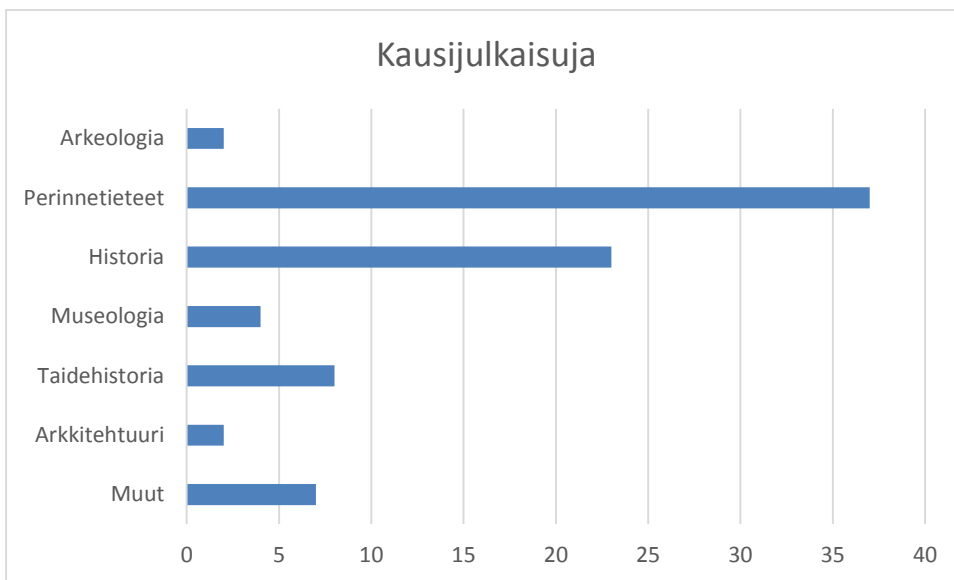

Myös ostettuja kausijulkaisuja on eniten arkeologian alalta, sen jälkeen historian, perinnetieteiden, taidehistorian, museologian ja arkkitehtuurin ja rakentamisen alalta. Muihin lehtiin kuuluvat mm. Merimuseon meriliikenteeseen luokitetut merenkulkualan lehdet.

Kaavio 7 SMY:n ulkomaisten vaihtosarjojen määrä aihealueittain

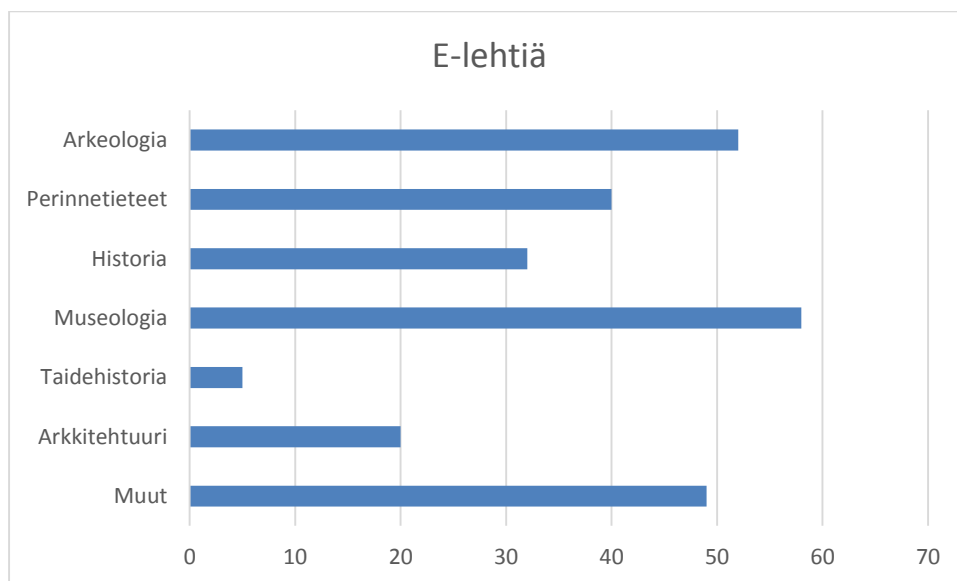

Kaavio 8 SMY:n kotimaisten vaihtosarjojen määrä aihealueittain

Suomen Muinaismuistoyhdistyksen vaihtoina ulkomailta saadaan paljon tieteellisiä julkaisusarjoja, mm. arkeologian alalta. Kotimaisessa vaihdossa painottuvat monialaiset museojulkaisut.

Kaavio 9 E-lehtien lukumäärä aihealueittain

Kaavio sisältää sekä tilatut että vapaat verkkolehdet Museoviraston kirjaston lehtiportaaliissa, yhteensä noin 250 lehteä. Museoviraston kirjasto ei hanki e-lehtiä laajoina lehtipaketteina, vaan tilatut e-lehdet tilataan pääsääntöisesti painettujen lehtien rinnakkaisversioina. E-lehtiä on melko tasaisesti eri aihealueilta, myös yleislehtiä tai muita kuin museoaloja. Taidehistorian alalta e-lehtiä on vähän.

6 Kokoelmien kartunta

Museoviraston kirjastokokoelmien laajuus on noin 190 000 nidettä eli noin 4 hkm, joista noin 3 hkm on pääkokoelmassa Sturenkadulle. Kokoelmat karttuvat vuosittain noin 2 000 monografialla ja noin 1000 jatkuvalla julkaisulla.

6.1 Hankintaprosessi

Museoviraston henkilökunta tai kirjaston asiakkaat voivat tehdä kirjastolle hankintaesityksiä, mikä onkin suositeltavaa, koska kirjastossa ei pystytä seuraamaan kaikkien erikoisalojen uutuusjulkaisuja ja määrärahat rajoittavat kirjojen ja jatkuvien julkaisujen valintaa kokoelmiin. Hankintapäätöksen voi tehdä hankinnoista vastaava tietoasiantuntija tai kirjastonjohtaja. Yhteiseen käyttöön hankittu tieteellinen kirjallisuus maksetaan kirjaston budjetista. Aiemmin kirjallisuutta hankittiin melko paljon myös osastojen määrärahoilla, nykyään vain poikkeustapauksissa. Kirjastokokoelmiin ei kartuteta tai luetteloida muita kuin Museoviraston kirjaston kokoelmapolitiikan mukaisia museoalan aineistoja. Käsikirjastoihin tai osastoille voidaan hankkia muita julkaisuja, esimerkiksi sanomalehtiä tai lehtiä, jotka eivät edusta Museoviraston kirjaston aloja eivätkä tule koko viraston vaan ko. yksikön tai osaston käyttöön. Myös nämä julkaisut kirjasto tilaa kilpailutetuilta toimittajilta, mutta ne maksetaan osastojen budjeteista. Kirjasto solmii lisenssisopimukset ja maksaa koko viraston käyttöön tulevat e-aineistot. Vain jonkun yksikön tai ammattiryhmän käyttöön tilatut elektroniset palvelut voi tilata ko. yksikkö tai osasto. Tällaisia ei makseta kirjaston budjetista. Periaatteena on siis, että keskitetyllä kirjaston rahoituksella hankitaan aineistoa kaikkien käyttöön. Tällaiset aineistot luetteloidaan kirjaston kokoelmiin. Ne voivat sijaita kirjaston pääkokoelmassa tai käsikirjastossa, mutta silloinkin ne ovat saatavissa kirjastoon lukusalikäyttöön. Tuplakappaleita hankitaan määrärahasyistä vain rajoitetusti käsikirjastoihin esim.

tärkeistä käsikirjoista ja hakuteoksista. Tuplakappaleiden ja käsikirjastojen määrää on vähennetty viime vuosina tietoisesti, kun on tavoiteltu säästöjä kirjallisuuden hankintabudjeteissa.

Kirjastokokoelmat karttuvat ostoina, jatkotilauksina, julkaisuvaihtoina, lahjoituksina ja elektronisten aineistojen käyttöä koskevien lisenssisopimusten kautta sekä avointen verkkojulkaisujen luetteloinnin tai hakuportaaleihin liittämisen kautta. Kirja- ja lehtitilaukset tehdään keskitetysti kirjastossa kilpailutettujen välittäjien kautta. Hankinnat kirjautuvat tilauksina, vaihtoina tai lahjoituksina kirjastojärjestelmiin.

Aineiston hankintamäärärahat olivat v. 2015 noin 35 000 € lehtitilauksiin, sarjoihin ja vuosikirjoihin, (myös lehtien elektronisia versioita), noin 8 000 € ulkomaisiin monografioihin (myös lainattavia e-kirjoja) ja noin 7 000 € kotimaisiin kirjoihin. Kirjastojärjestelmäkustannukset olivat yhteensä noin 13 000 €. Lisäksi voidaan hankkia n. 5000 €:n vuosilisenssimaksulla tietokantapalveluita (esim. sanakirja-, lehti- ja hakuteostietokantoja ja viitetietokantoja).

Ostoina hankitaan noin kolmasosa kirjoista ja kausijulkaisuista. Monografiahankinnat tehdään joko Museoviraston tai muiden asiantuntijoiden ehdotuksesta tai alan uutuuskirjallisuutta seuraamalla. Kirjalahjoitusten kausijulkaisujen vaihtojen määrä on vähenemään päin, joten ostojen suhteellinen määrä tulee kasvamaan.

Lahjoituksina saadaan muun muassa kotimaisia uutuusjulkaisuja, joissa on käytetty Museoviraston kuvakokoelmien kuvia tai Museoviraston arkistoaineistoa. Muiden lahjoitusten osalta harkitaan tarkasti niiden soveltuvuus Museoviraston kirjaston kokoelmaprofiiliin sekä lahjoituksen vastaanottamisen aiheuttamat työ- ja tilakustannukset. Valtiolle siirtyneistä kuolinpesistä tarjotaan toisinaan Valtiokonttorin kautta kirjoja Museoviraston kirjastolle. Myös yksityishenkilöt tarjoavat aineistoja. Näitä ei kuitenkaan useinkaan voida ottaa vastaan, koska kirjasto ei kartuta aktiivisesti vanhojen kirjojen kokoelmia eikä ota vastaan tuplakappaleita kirjoista, jotka ovat jo kokoelmissa.

Lahjoitukset kirjataan lahjoituslistaan ja laajemmista lahjoituksista tehdään lahjoitustodistukset. Kirjastokokoelmiin ei vastaanoteta erillisinä kokoelmina säilytettäviä kirjakokoelmia kuin poikkeustapauksissa. Merkittävät lahjoitukset rekisteröidään ja laaditaan lahjakirja tai -todistus, jossa kirjaston oikeuksiin sisällytetään myös mahdollisuus kokoelmista poistamiseen.

Valtion oikeutta perillisittä kuolleen henkilön jäämistöön valvoo Valtiokonttori ([Laki perintökaaren voimaannpanosta 6 §](#)). Kun henkilö kuolee ilman perillisiä, eikä hän ole tehnyt testamenttia, hänen omaisuutensa menee valtiolle. Kuolinpesän omaisuutta pysytetään valtion omistuksessa, jos pysyttämiseen on erityistä syytä. Museoviraston kokoelmia kartutetaan tilanteen mukaan myös tätä kautta.

Lainattavien e-kirjojen hankinnassa käytetään PDA-mallia, (patron driven acquisition). Lainat maksavat määrätyn prosentin kirjan hankintahinnasta ja kolme lainauskertaa aiheuttaa sen, että e-kirja hankitaan automaattisesti omiin kokoelmiin. Maksetaan siis vain niistä kirjoista, joita asiakkaat käyttävät. Elektroninen kokoelma karttuu vuosittain määrärahojen sallimissa rajoissa.

E-lehtiä tilataan valikoiden yleensä painettujen lehtien rinnakkaisversioina lehtivälittäjältä. Suomalaisia sanomalehtiä on ePress-palvelun kautta käytettävissä Museoviraston verkossa kahden yhtäaikaisen käyttäjän lisenssillä. Maakuntalehdet palvelevat erityisesti suojelutehtäviä hoitavia Museoviraston työntekijöitä.

Kirjaston kokoelmat karttuvat osittain Suomen muinaismuistoyhdistyksen ja Museoviraston julkaisujen kotimaisen ja ulkomaisen julkaisuvaihdon avulla. Vaihtotoiminnan päämääränä on IFLAn vaihtotoiminnan käsikirjan mukaan tieteellisen tiedon vapaa levitys. (Handbook on the International Exchange of Publications, 2006) Vaihtotoiminta hankinnan työprosessina tähtää tieteellisen kirjallisuuden kokoelmien kartuttamiseen kirjastossa kirjaston kokoelmapolitiikan

mukaisesti. Vaihtotoiminta on kaksisuuntaista - vaihtoprosessiin kuuluu myös julkaisujen jakelu ja suomalaisen tieteellisen tutkimuskirjallisuuden levittäminen ulkomaiselle lukijakunnalle.

SMY:n ulkomaisen vaihdon hoitaa Tieteellisten Seurain Valtuuskunnan Vaihtokeskus. Uusista vaihtosuhteista päättää SMYn johtokunta. Museoviraston julkaisuvaihdosta ja SMYn kotimaisista julkaisuvaihdosta (julkaisujen vastaanotto, vastineiden lähetys, seuranta ja arviointi) vastaa Museoviraston tietosiantuntija/SMYn kirjastonhoitaja. Kokoelmien kannalta julkaisuvaihto on edelleen merkityksellistä, vaikka se vähenee. Myös Suomen merimuseolla on omia julkaisuvaihtosuhteitaan. Vaihtoina saadaan tutkimuslaitosten, yliopistojen, museoiden ja yhdistysten julkaisusarjoja.

6.2 Kartuntastrategia

Kartuttamisen suhteen noudatetaan seuraavia yleisiä tavoitteita:

- Kartuttaminen on pitkäjänteistä ja jatkuvaa.
- Omien kokoelmien evaluointi muodostaa pohjan kokoelmien tuntemiselle, mikä on edellytyksenä kokoelmien täydentämiselle.
- Määritellään ne merkittävät kokoelmien osat, joita tulisi täydentää. Lisäksi määritellään ne kokoelmien osat, joita ei kartuteta aktiivisesti.
- Aktiivinen kartuttaminen perustuu kirjaston painopistealueisiin sekä haluttuun kattavuuteen.
- Lahjoituksia vastaanotettaessa otetaan huomioon lahjoitettavan aineiston suhde kokoelmapolitiikkaan ja kirjastojen tallennustyönjakoon.
- Kartunnassa otetaan huomioon myös luettelointi- ja säilytysresurssit.
- Yhteistyötä muiden kirjastojen kanssa tehostetaan kokoelmatoiminnan ja aineiston yhteiskäytön osalta.
- Tallennuksessa huomioidaan kirjaston pääkokoelman ja muiden erillisten kokoelmien muodostama kokonaisuus.

Kirjastokokoelmien tallennuskriteereitä ovat edellisten lisäksi

- Kokoelmapolitiikassa mainitut tallennusalueet
- Kirjastokokoelman kokoelmaprofiili (julkaisumäärät, -vuodet, kieli, aiheet)
- Suhde Museoviraston toiminnan tavoitteisiin ja muihin kokoelmiin
- Ajankohtaisuus
- Uusi tieto, uudet tutkimustulokset
- Tieteellisyys
- Aineiston saatavuus muualta
- Kieli
- Kuvitus ja lähdeaineistot
- Aineiston kunto

Museoviraston kirjaston erityisiä tallennustehtäviä ovat

- arkeologia
- esinehistoria
- aineellinen kulttuuri
- kulttuuriympäristö

Museoviraston kirjasto on tieteellinen erikoiskirjasto, joten kartuttamisen painopisteenä on tieteellistä ja museotyötä tukevan uuden tutkimuskirjallisuuden ja hakuteosten ja käsikirjojen hankinta. Tieteellinen kirjallisuus, jossa on uutta tutkimustietoa, on ensisijainen ostohankintojen kohde.

Kuitenkin Museoviraston kirjasto tarjoaa laajat painetut kokoelmat, joista löytyy aineistoa historian tutkimuksen lähteisiin myös vanhemman kirjallisuuden osalta. Museoiden omat julkaisut muodostavat myös tärkeän osan kokoelmissa. Julkaisut, jotka esittelevät aineellista kulttuuriperintöä ja esinehistoriaa ovat erityisesti Museoviraston kirjaston tallennusalueita.

Myös populaarimpaa tietokirjallisuutta on alettu hankkia viime vuosikymmeninä, kun viraston strategiassa on alettu painottaa kulttuuriympäristöä koskevan tiedon saatavuutta ja kulttuuriperinnön saavutettavuutta sekä tiedolla vaikuttamista. Jos määrärahat pienenevät, yleisemmän tietokirjallisuuden hankinta kuitenkin vähenee.

Kirjastokokoelmien painopisteenä ovat Museoviraston ja Suomen kansallismuseon toimintaa tukevat aihealueet. Julkaisut, jotka saadaan lahjoituksina, kun niissä on käytetty Museoviraston kuvia tai muita aineistoja, tallennetaan kokoelmiin. Kartuttamisessa otetaan huomioon myös muiden kirjastojen keskinäinen työnjako ja tallennus.

KK- ja Ref-kokoelman ajantasaisuudesta olisi pidettävä jatkuvasti huolta hankkimalla uusia käsikirjoja ja hakuteoksia tarpeen mukaan sekä poistamalla vanhentuneita. Ref-kokoelmassa on kuitenkin säilytetty vanhoja tietosanakirjoja, sillä niitä saatetaan tarvita museotyössä.

Museoviraston omista julkaisuista säilytetään pääkokoelmassa 3 kpl: lainakokoelmassa, käsikirjastokokoelmassa ja hakuteoskokoelmassa sekä 1 kpl Museoviraston julkaisuarkistossa, ja Kansallismuseon käsikirjastossa. Myös Merimuseoon ja Museoviraston aluetoimistojen käsikirjastoihin sijoitetaan sellaiset Museoviraston julkaisut, jotka käsittelevät niiden toimialaan liittyviä asioita. Muita julkaisuja säilytetään kokoelmissa yleensä vain yksi kappale, paitsi tärkeitä käsikirjoja, joita voi olla myös Kansallismuseossa, KK-kokoelmassa, Merimuseossa tai aluetoimistoissa. Kansallismuseossa sijaitseviin käsikirjastoihin tallennetaan vain yksi kappale kutakin teosta.

Hankintapäätöksiä tehtäessä harkitaan, kannattaako kirja hankkia painettuna vai e-kirjana, jos se on saatavissa e-kirjavälittäjän kautta. Kirjaston hankkiessa ulkomaisia uutuuksikirjoja museoaloilta, tarkistetaan löytyvätkö kirjat e-kirjoina EBL-palvelusta. E-kirjojen lainausportaalissa on hintaraja, jota kalliimmat kirjat edellyttävät kirjaston luvan lainaamiselle. Tällöin tarkistetaan myös vastaavan painetun kirjan hinta. Hankintapäätöksiä tehtäessä sovelletaan seuraavia periaatteita:

- Painettuina kannattaa hankkia pysyviä perusteoksia, joilla on laaja käyttäjäkunta ja pitkäaikainen käyttö.
- Spesiaalliteemoja kannattaa hankkia e-kirjoina, koska e-kirjoissa maksetaan vain käytön mukaan. Jos käyttö on epävarmaa ja potentiaalisia käyttäjiä vain vähän, ei kannata hankkia painettua.
- Jos kahden viikon lainahinta on noin puolet painetun hankintahinnasta tai halvempi, kannattaa useimmiten hankkia e-kirja.
- Jos painettu julkaisu on halvempi kuin 2 vkon laina, hankitaan yleensä painettuna.
- Vaikka painettu on halvempi kuin 2 vkon laina-aika, otetaan julkaisu mieluummin e-kirjana, jos tuntuu siltä, että käyttäjäkunta on pieni, esim. hyvin spesifi ala tai ollaan epävarmoja, tuleeko teos lainatuksi, tai siinä on nopeasti vanhenevaa sisältöä.
- Joillain kustantajilla e-kirjojen hinnoittelu on kallista suhteessa painettuihin ja pdf:ien laatu voi olla huono
- Kuvateosten osalta voi olla tarpeen harkita, onko kuva-aineisto sellaista, että se vaatii painetun muodon vai ovatko digitaaliset kuvat käyttökelpoisia tai helpommin tarkasteltavia.
- Säästösyistä ei hankita kirjoja sekä painettuina että e-kirjoina: E-kirjat, jotka meillä on jo painettuina, piilotetaan portaalista.

E-lehdet ovat pääasiassa painettujen lehtien rinnakkaisversioita. E-lehtiin ei ole voitu siirtyä painetuista lehdistä, koska lisenssisopimukset rajoittavat e-lehtien käytön oman

kehysorganisaation jäseniin eikä kirjastolla ole autentikointijärjestelmää, jonka avulla voitaisiin tarjota e-lehtien etäkäyttö. Lehtien hinnoittelujärjestelmät eivät myöskään tee e-lehtiin siirtymistä kannattavaksi. Tärkein syy on kuitenkin se, että painettuja lehtiä voivat käyttää kaikki Museoviraston asiakkaat, niitä voi lainata ja niistä voidaan lähettää artikkeleita myös kaukolainoina. Yksittäisiä artikkeleita voidaan ostaa e-versioina, jos niitä ei ole saatavana muuten. Tällöin ei yleensä ole oikeutta säilyttää kopiota kirjaston kokoelmissa eikä näitä luetteloida.

Suomen merimuseon kirjakokoelma on merihistorian erikoiskokoelma, jota kartutetaan tukemaan sekä museotyötä että tieteellistä merihistoriallista tutkimusta. Merimuseon kirjastoaineiston hankinnoissa painotetaan kokoelman keskeisiä aihealueita, joita ovat merenkulun historia, kauppamerenkulku, veneet ja laivat, purjehdus, veneily, satamat, majakat sekä rannikko- ja saaristoetnologia. Merimuseon kirjakokoelmaa kartutettaessa otetaan huomioon Tietokeskus Vellamon muut kirjastokokoelmat ja niiden kartuttamisprofiilit. (Ks. liite 3.)

Hankinnan painopisteitä tarkastellaan seuraavassa aihealueittain kirjaston hyllyluokituksen mukaisesti.

0 Hallinto, lainsäädäntö

Ei kuulu kirjaston kartuttamisalueisiin. Kartutetaan vain välttämättömien virkatyössä tarvittavien julkaisujen osalta.

I Julkaisutoiminnan historia

Ei ole kirjaston painopistealue, kartutetaan vain vähän.

II Museologia ja konservointi

Yksi kirjaston painopistealueista, joka karttuu tulevaisuudessa entistä enemmän elektronisten julkaisujen muodossa (kirjat ja lehdet). Hankitaan sekä teoreettista museologista tutkimuskirjallisuutta että museotoimintaa ja kulttuuriympäristön suojelua sekä yleistä kulttuuriperintöä ja -hallintoa koskevaa kirjallisuutta. Konservointia koskevaa kirjallisuutta kartutetaan sekä tulevaan kokoelmakeskukseen käsikirjoina tarvittava aineisto (entinen konservointilaitoksen käsikirjasto) että pääkokoelmaan, johon kartutetaan myös yleistä alan tutkimuskirjallisuutta.

III Museoiden luettelot ja näyttelyjulkaisut

Karttavat pääasiassa lahjoitusten ja vaihtojen perusteella, ei tavoitella kattavuutta kartunnassa.

IV Arkeologia

Kirjaston pääpainopistealue. Kartutetaan erityisesti Euroopan alueen arkeologian osalta, klassista arkeologiaa vain hankintaehdotusten perusteella. Kirjasto saa SMY:n vaihtoina tai ostoina arkeologisia sarjoja eri puolilta maailmaa, näiden joukossa julkaisuja, joita ei tule muihin Suomen kirjastoihin.

Yhtenä tärkeänä osa-alueena on meriarkeologia, jonka yhteyteen on liitetty myös laivanrakennuksen historia.

V Taidehistoria

Vanha kokoelma painottuu mm. yleiseen taidehistoriaan ja rakennustaiteen historiaan mm. kirkkorakennusten ja kirkkotaiteen sekä kartanoiden ja linnojen historiaan. Yleistä taidehistoriaa ja kuvataiteita ei kartuteta aktiivisesti. Suomen taiteen historia on keskeisintä, lisäksi tyyliä ja

aikakaudet. Modernia ja nykytaidetta ei kartuteta aktiivisesti. Taidemuseoiden julkaisuja saadaan lahjoituksina hyllyluokkaan III.

Arkkitehtuurikirjallisuutta kartutetaan valikoiden keskittyen suomalaiseen rakennushistoriaan ja suojelukysymyksiin. Moderni suomalainen arkkitehtuuri kuuluu myös kartutusaloihin erityisesti julkisten rakennusten osalta. Kirkkorakennukset ja monumentit kuuluvat edelleen kartuntakohteisiin. Myös puutarhataide kuuluu taidehistorian kartutusalueisiin.

Esineitaiteessa painopiste on niin ikään suomalaisessa ja eurooppalaisessa esinehistoriassa ja yleisemmässä aineellisessa kulttuurissa ja sen tyylisuunnissa, mukaan lukien eri materiaalityypit: metalli-, lasi-, keramiikkaesineet, käsityöt, tekstiilit, puvut, korut, huonekalut, sisustus jne. Yleisiä tietokirjoja ostetaan vain määrärahojen niin salliessa. Esinekeräilyyn liittyvää kirjallisuutta on myös Historian käsikirjastossa Kansallismuseossa ja museoiden luetteloissa. Kansallismuseon käsikirjastoihin kartutetaan vain tärkeitä käsikirjoja rajoitetusti käytettävissä olevat tilat huomioon ottaen.

Taidehistoriallisista ja arkkitehtuuriin liittyvistä julkaisusarjoista ja huutokauppaluetteloista tilataan vain keskeisimmät. Museoviraston toimialoista valokuvauksen historia ja numismatiikka ja heraldiikka ovat myös kartuttamiskohteita. Näihin kuuluvan kirjallisuuden painopiste on Suomeen liittyvissä aineistoissa, jotka käsittelevät rahoja, mitaleja, kunniamerkkejä, sinettejä ja vaakunoita. Rahalöytöjä koskevaa kirjallisuutta on myös arkeologian hyllyluokissa. Numismatiikka karttuu pääasiassa Rahakammion käsikirjastoon sijoitettujen julkaisusarjojen kautta, pääkokoelmaan hankitaan perushakuteoksia, niitä on myös e-kirjoina.

VI Sotahistoria, aseet

Asehistoriassa pitäydytään lähinnä vanhassa kirjakokoelmassa, joka palvelee museoaseiden tutkimusta. Jatkuvissa julkaisuissa on muutama lehti ja vaihtosarja tältä alalta. E-kirjojen valikoima karttuu myös merivoimia käsittelevällä kirjallisuudella, mutta tämä ei ole keskeinen kartutusala. Sotahistoriaa kartutetaan suomalaisten taistelupaikkojen ja Suomen sotahistorian osalta. Sotahistorian luokassa on lisäksi sotilasunivormuja ja linnoituksia esittelevää kirjallisuutta.

VII Kirkkohistoria

Kirkkohistorian kokoelma on karttunut mm. Jarl Gallénin lahjoituksen turvin. Sitä ei kartuteta enää aktiivisesti.

VIII Historia

Historian kirjakokoelma karttuu mm. Museoviraston kuvakokoelmien kuvien käytöstä saaduilla vapaakappaleilla sekä rajoitetusti ostoin Suomen historian osalta. Ostopäätöksiä tehtäessä otetaan huomioon myös kirjojen saatavuus muista lähialojen kirjastoista. Yleisiä tietokirjoja ostetaan vain määrärahojen niin salliessa. Kulttuurihistoria on keskeisin kartutusalue. Suomen valtiollisen historian perus- ja hakuteoksia hankitaan. Poliittista, oikeus- ja hallintohistoriaa ei kartuteta aktiivisesti, aate- ja oppihistoriaa vain Museoviraston edustamilta tieteenaloilta. Talous- ja sosiaalhistoriaa kartutetaan väestön elinoloja ja elinkeinoja kuvaavilta aloilta ja teollisuus- ja yrityshistoriikkeja, samoin koulujen ja asunto-osakeyhtiöiden historiikkeja ja henkilöhistoriaa lähinnä kulttuuri- ja merkkihenkilöiden osalta sekä matrikkeleita ja muita henkilöhakemistoja. Pohjoismaiden historia karttuu lähinnä Suomea koskevilta osilta ja myös muiden lähialueiden kuten luovutettujen alueiden ja vanhempaa Baltian historiaa ja esihistoriaa on kokoelmissa. Muiden maiden historiaa kartutetaan vain hyvin vähäisesti.

Merihistoriaa hankitaan pääasiassa Tietokeskus Vellamoon Suomen merimuseon kokoelmaan. Tietokeskus Vellamon kokoelmaprofiilin mukaan (päivitetty v. 2014) SMM:n kirjakokoelma on merihistorian erikoiskokoelma, jota kartutetaan tukemaan sekä museotyötä että tieteellistä

merihistoriallista tutkimusta. SMM:n kirjastoaineiston hankinnoissa painotetaan kokoelman keskeisiä aihealueita, joita ovat 1) Merenkulun historia, meritaistelut, kauppamerenkulku, 2) Veneet ja laivat, 3) Purjehdus, veneily, 4) Satamat, majakat, 5) Merioikeus, 6) Rannikko- ja saaristoetnologia. SMM:n kirjastoaineiston hankinnat tukevat myös SMM:n esine-, arkisto- ja valokuvakokoelmia.

IX Luonnontieteet

Luonnontieteistä kartutetaan geologiaa ja Suomen luontoa koskevien teosten osalta vain sen verran kuin on tarpeellista mm. arkeologisen ja kulttuuriympäristön tutkimuksen tueksi.

X Kansatiede

Kansatieteen kokoelman painopistealueita ovat kotimainen ja suomensukuinen kansanomaisen kulttuuri elinkeinoineen sekä kansanperinne. Myös perinteiset rakennustavat ja kansanomaisen rakennusperinne kuuluvat tähän aihealueeseen. Kokoelma karttuu pääasiassa alan keskeisten sarjajulkaisujen avulla. Kulttuurin aineelliset ilmenemismuodot ovat kartuttamisessa keskeisellä sijalla ml. sekä käsitöitä että teollisesti tuotettua aineistoa koskeva kirjallisuus ja tutkimus. Etnologista kirjallisuutta kartutetaan eniten Pohjoismaita ja suomalais-ugrilaisia kulttuureja koskien ja myös lähimenneisyyden ja nykykulttuurin tutkimus huomioiden. Kansallismuseon kartutusosat, esimerkiksi ryijyt, kansanomaiset huonekalut, kansanpuvut, kansansoittimet, talonpoikaistorut, tarvekalut ja saamelaiskulttuuria edustavat esineet huomioidaan. Eurooppalaista etnologista tutkimusta saadaan lähinnä Suomen muinaismuistoyhdistyksen julkaisuvaihtosarjojen kautta. Esinekeräyksiin liittyvää kirjallisuutta on myös Kansatieteen käsikirjastossa.

Kulttuurien museon käsikirjastoon keskitetään museon kokoelmiin liittyviin Eurooppaa kaukaisempiin kulttuureihin ja erityisesti niiden aineellisiin ilmenemismuotoihin liittyvä kirjallisuus. Kuitenkin kokoelmaan kuuluu myös Itä-Eurooppaa ja Balkania koskevaa kirjallisuutta. Kirjallisuus tukee ensisijaisesti museon yleisnografisten ja suomalais-ugrilaisen esinekeräyksen tutkimusta. Museokokoelmia on eri puolilta maailmaa, koska historialliset ja yhteiskunnalliset syyt ovat ohjanneet niiden muodostumista. Muun muassa merenkulkijat, kauppiat, tutkimusmatkailijat, lähetystyön tekijät ja emigrantit ovat kartuttaneet yleisnografisia kokoelmia. Niihin kuuluu esim. Alaska-aineistoa, Kiina-esineistöä, kokoelmia Etelä-, Itä- ja Kaakkois-Aasiasta sekä Oseaniasta ja intiaaneja ja eskimoita ja muita alkuperäiskansoja koskevaa kirjallisuutta. Lisäksi esineistöä on entisestä Kongosta ja valokuva-aineistoa kuvakokoelmissa entiseltä Ambomaalta, Kiinasta ja muista Lähetysseuran kohteista. Käsikirjastokokoelmissa on näitä alueita koskevaa kirjallisuutta, mutta sitä kartutetaan enää vain tarpeen mukaan valikoiden. (Ks. liite Kulttuurien museon käsikirjaston luokitus.) Julkaisuvaihtona saadaan kansatieteellisiä sarjoja Länsi-Euroopan lisäksi myös mm. Itä-Euroopan alueelta kirjaston pääkokoelmaan.

XI Kielitiede ja kirjallisuus

Ala ei kuulu kirjaston aktiivisiin kartutusalueisiin. Kokoelmaan otetaan suomen kielen murretutkimuksia ja suomalaista vanhaa kansanrunoutta, kuten Kalevalat, tai muiden kulttuurien eepoksia sekä Suomen kirjallisuuden historian hakuteoksia.

XII Paikallishistoria

Suomen paikallishistorioista pyritään kartuttamaan täydellinen lainakokoelma. Niitä on myös käsikirjastokokoelmassa, mutta sitä ei enää aktiivisesti kartuteta. Kokoelmaan kuuluu myös maakunta- ja seutukaavaliittojen kulttuuriympäristöselvityksiä ja rakennushistoriallisia selvityksiä. Muiden maiden paikallishistorioita ei kartuteta aktiivisesti. Ne käsittävät lähinnä eri alueita tai maita kuvaavia yleisteoksia tai nähtävyyks- tai matkaoppaita.

XIII Rakentaminen, restaurointi, tekniikka

Rakennustekniikkaa hankitaan vain rakennusten restauroinnin, konservoinnin ja rakennussuojelun näkökulmasta. Tekniikan historiaa hankitaan esinehistorian ja niiden valmistuksen näkökulmasta. Rakennusmateriaaleja kuvaavaa aineistoa hankitaan. Rakentamisen tyyliä koskeva aineistoa on taidehistorian hyllyluokissa ja perinnerakentamista kansatieteen hyllyluokissa. Jonkin verran saadaan myös alue- ja maisemasuunnitteluun liittyvää aineistoa.

XIV Yhteiskuntatieteet

Yhteiskuntatieteet eivät kuulu Museoviraston kirjaston aktiivisiin kartutusalueisiin. Kartutetaan ainoastaan Suomen yhteiskuntaa, sen osia, väestöä, kulttuuria ja vähemmistö-, osa- ja alakulttuureita kuvaavilla keskeisimmillä teoksilla tai tärkeillä tutkimusmetodeja -tai teorioita käsittelevillä teoksilla tai tilastollisilla julkaisuilla. Aineistossa on mm. työväenkulttuurin, työväenyhteisöjen, asuinalueiden ja työelämän tutkimusta.

Vanhat kirjat

Museoviraston kirjaston vanhojen kirjojen kokoelma Libri rari et cari (R LRC) on Museoviraston edeltäjien toimintaan liittyvä 1488–1850 painetun kirjallisuuden kokoelma. Kokoelmaan kuuluu lähes 4000 teosta, jotka ovat vanhaa hengellistä kirjallisuutta tai liittyvät Museoviraston toimialoihin: historiaan, kansatieteeseen, arkeologiaan ja taidehistoriaan. Kokoelmaa ei kartuteta enää aktiivisesti, mutta aihealueeseen sopivien lahjoitusten vastaanotto on mahdollista. Kirjasto ei yleensä ota vastaan 1800-luvun hengellistä kirjallisuutta tai raamattuja. Vanhan kirjallisuuden hankintaan ei ole varattu määrärahoja.

Sarja- ja lehtikokoelmat

Kirjaston budjettia käytetään vain tieteellisen kirjallisuuden hankkimiseen, joka kuuluu Museoviraston kirjaston edustamiin tieteenaloihin ja museoalojen erikoiskirjaston kokoelmiin. Jatkuvien julkaisujen tieteenalat noudattava yleistä kartuttamispolitiikkaa, joka on kuvattu edellä aihealueiden kohdalla. Lehtien jatkotilauksia on noin 200. Ostettujen lehtien ja sarjojen aihealueet ilmenevät kaavioista 5 ja 6 ja vaihtosarjojen kaavioista 7 ja 8. Koska lehtitilaukset vievät suurimman osan kirjaston budjetista, niiden jatkotilauksia joudutaan karsimaan usein vuosittain uudistusten yhteydessä. Eri tieteenaloilla julkaisutoiminta painottuu eri tavoin kansainvälisiin tiedelehtiin ja esimerkiksi arkeologian alalla ne voivat olla hyvin kalliita. Jatkotilauksia karsittaessa on otettu huomioon se, kuinka spesifisti ne liittyvät Museoviraston kirjaston kartutusalueisiin sekä saadaanko niitä kaukolainattua muualta Suomesta tai voidaanko artikkelitilauksia tehdä ulkomailta. Yleisiä kulttuurialan lehtiä, jotka tulevat muihin lähikirjastoihin on karsittu. Myöskään hallinnollisia, taloustieteellisiä, kaupallisia, tietotekniikan alan tai sanomalehtiä tai yleisiä aikakauslehtiä ei ole pystytty hankkimaan. ePress-lehtipalvelu edustaa suomalaisia sanomalehtiä valtakunnallisena ja maakuntien lehtien kokoelmana.

SMY:n ulkomaisia vaihtokumppaneita on n. 200 ja kotimaisia noin 80. Nämä vaihtosuhteet ovat muotoutuneet pitkän ajan kuluessa yhdistyksen kansainvälisten kontaktien perusteella arvostettujen tiedeyhteisöjen kesken (ks. Lilja, Johanna: Challenging the Matthew Effect, 2012). Lisäksi Museovirastolla on muutama oma julkaisuvaihtosuhde ja Merimuseolla myös joitain omia vaihto. Tieteellisten seurain valtuuskunnan alainen Vaihtokeskus hoitaa yhdistyksen ulkomaiset julkaisuvaihdot.

6.3 E-aineistojen hallinta

Museoviraston kirjasto toimii osana Museoviraston Arkisto- ja tietopalvelut -osastoa, jossa ylläpidetään arkistoa, arkeologista kokoelmaa, kuvakokoelmaa ja museotietojärjestelmiä. On huomattava, että kulttuuriympäristön tietojärjestelmässä ja Museoviraston muissa arkiston ja arkeologisten kokoelmien sekä kuvakokoelmien tietojärjestelmissä sekä Musketissa ja myöhemmin Museum Plus -kokoelmahallintajärjestelmässä on runsaasti digitoituja Museoviraston ja Kansallismuseon esine- ja arkistoaineistoja ja niiden hakemistoja samoilta aihealueilta kuin kirjastossa julkaisuja. Finna palvelee tulevaisuudessa näiden aineistojen yhteishakukanavana.

E-aineistot muodostavat kokonaisuuden, jossa kirjaston tehtävänä on hallita verkkojulkaisuja, joiden käyttö perustuu joko siihen, että ne ovat kirjaston lisensioimia kokoelmia tai siihen että ne ovat vapaasti käytettävissä, ns. avoimia julkaisuja. Viimeksi mainittuja voidaan koota kirjaston hakujärjestelmiin valikoidusti Museoviraston kirjaston aihealueilta. Kirjaston tietopalvelu hakee tietoja myös muista vapaasti käytettävissä olevista verkkojulkaisuista. Maksullisten elektronisten julkaisujen hankintaan kirjastolla on hyvin pieni budjetti verrattuna moniin muihin, mm. yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen tai suurten tutkimuslaitosten kirjastoihin tai tietopalveluihin, joten tarjonnassa ei voida pyrkiä samaan kattavuuteen esimerkiksi kansainvälisiä tiedelehtiä, koska suuria e-lehtipaketteja ei ole varaa hankkia Museoviraston kirjaston kokoelmiin. Haasteena e-aineistojen hallinnassa onkin tiedon löytäminen omiin kokoelmiin kuulumattomasta e-aineistosta. Näitä ovat mm. opinnäytetyöt.

7 Kokoelmien tallennus

Kirjaston aineisto luetteloidaan Helka-, Melinda-, Kaakkuri- ja Arto-tietokantoihin sekä Museoviraston lehtiportaaliin, e-kirjaportaaliin tai muut e-aineistot kirjaston verkkosivuille. Kirjastokokoelmat luetteloidaan kansainvälisten ISBD-luettelointisääntöjen mukaan Marc21-formaatilla. Ne tulevat muuttumaan RDA-luettelointisäännöiksi. Kirjojen luettelointitietueita voidaan kopioida pohjaksi ulkomaisista kirjastotietokannoista. Tarkistuksia tehdään kansainvälisestä ISSN-rekisteristä. Tietueet rikastetaan suomenkielisellä asiasanoituksella tai kuvailua täydentämällä. EBL-tietueet viedään Helkaan, mutta niistä asiasanoitetaan vain omiin kokoelmiin pysyvästi hankitut e-kirjat. Artoon luetteloidaan arkeologian ja museoalan kotimaisia artikkeliviitteitä. Luetteloviitteet voidaan saattaa tarvittaessa vaihtomuotoon ja ne avataan avoimeksi metadataksi ja haettavaksi Finnan kautta.

Asiasanastoista käytetään yleistä suomalaista asiasanastoa, museoalan asiasanastoa ja tarvittaessa muita erikoisalojen asiasanastoja. Ontologiat eivät ole toistaiseksi käytössä kirjastojärjestelmässä. MAO-ontologiaa täydennetään ja kehitetään osana KOKO-ontologiaa. Lisäksi käytetään kokoelmakarttaluokitusta ja kirjat luokitetaan kirjaston oman aiheenmukaisen hyllyluokitusjärjestelmän mukaan.

Kirjastojärjestelminä ovat tällä hetkellä Voyager- ja Aleph -kirjastojärjestelmät. Kirjastojärjestelmiä käytetään ostotilausten hallintaan, jatkuvien julkaisujen saapumisvalvontaan, luettelointiin ja lainaukseen sekä kokoelmaa koskevien raporttien ottoon. Lehtiportaali toimii Serials Solutions -järjestelmällä. E-kirjoja hallinnoidaan EBookLibrary ohjelmalla.

Sijaintitiedot tallennetaan kokoelmakohtaisiin varasto- ja nidekohtaisiin nidetietueisiin. Lainat rekisteröityvät kokoelmatietokantaan lainausjärjestelmästä.

Kokoelmien inventointia pystytään tekemään vain poikkeustapauksissa, koska sitä ei ole työtehtävissä priorisoitu. RFID-tekniikka antaa siihen tosin entistä helpomman mahdollisuuden.

8 Kokoelmien ylläpito, arviointi ja poistot

Pääkokoelman kirjat varustetaan hyllyluokan kertovilla selkätarroilla ja RFID-hälytystarroilla, joissa lukee Museoviraston kirjasto. Suomen merimuseon kirjat varustetaan selkätarralla ja magneettinauhahälytyksellä sekä Museoviraston kirjaston nimen sisältävillä viivakooditarroilla. Kansallismuseon ja aluetoimistojen kirjat Museoviraston kirjaston viivakooditarralla. Julkaisut leimataan päivämääräleimalla kun ne otetaan käsiteltäviksi.

Kirjaston lainakokoelman ja käsikirjastokokoelmien kuluneimpia kirjoja, joiden käyttö on runsasta, sidotetaan uudelleen määrärahojen niin salliessa. Ennalta ehkäisevästi sidotetaan SMY:n ja Museoviraston sarjoja. Kirjarariteettien osalta noudatetaan samoja periaatteita kuin muiden aineistojen osalta: tuhoutumisvaarassa olevat ja näyttelylainoiksi menevät kuntokartoitetaan ja konservoidaan tarvittaessa.

Kirjaston aihealueita on kuvailtu ja arvioitu kirjastojen kansallisessa [kokoelmakarttahankkeessa](#) v. 2008–2011. Kokoelmakarttahankkeessa on käyty kokoelmia läpi tilastollisin analyysin ja silmämääräisellä hyllytarkastelulla, joko otannalla tai kirja kirjalta. Osalle kokoelmista on annettu kuvailutilannetta koskeva arvio ja tavoitetaso. Hanke on päättynyt v. 2012. Tehdyt kokoelmakarttakuvaukset ja luokitukset ovat kokoelmapolitiikan liitteenä. Niitä käytettiin hyväksi myös muuttoa edeltävien poistojen toteuttamisessa.

Kirjastokokoelmista poistettiin noin 10 000 nidettä v. 2010 ennen muuttoa. Tämä tapahtui käymällä läpi kirjahyllyluokkia kokoelmakarttahankkeen puitteissa ja karsimalla sarjoja. Sekä ostotilauksia että julkaisuvaihtoja lakkautettiin tuolloin, jälkimmäiset SMY:n johtokunnan luvalla. Kokoelmista poistoperusteina käytettiin seuraavia:

- Aihealue (Onko Museoviraston kirjastolle erityisesti kuuluva aihealue?)
- Kokoelmapolitiikka (kirjallinen ja suullinen ”perimätieto” ja uusien linjauksien tekeminen kirjaston kokouksissa)
- Kieli (Onko potentiaalista käyttöä?)
- Ajankohtaista vai vanhentunutta tietoa – onko historiallista lähdearvoa?
- Mitkä klassikot pitää säilyttää perusteoksina?
- Pitkät sarjat säilytetään, jos käyttöä ja edustavat keskeisiä erikoisaloja
- Päättäneet sarjat (Harkitaan, pitääkö vielä säilyttää, onko sisältö ajankohtaista)
- Asiakkaiden tarpeet, käyttö (Onko lainattu?)
- Käytettävissä olevat tilat
- Onko saatavissa lähialueen kirjastoista tai Varastokirjastosta tai kaukolainana?
- Tieteellisiä sarjoja säilytetään, jos niitä ei ole muualla, yleisempiä sarjoja poistetaan
- Elektroniset aineistot huomioidaan poistopäätöksiä tehtäessä.

Tavoitteena on ylläpitää kirjaston kokoelmia ajantasaisina, laadukkaina ja saavutettavina myös jatkuvien poistojen avulla, kuitenkin unohtamatta Museoviraston kirjaston erityisluonnetta ja historiaa. Tähän ei ole valitettavasti ollut resursseja ja poistoja on tehty vain aika ajoin, esim. muuttojen yhteydessä. Erityisesti avokokoelmassa poistoja voitaisiin tehdä nykyistä enemmän ja hyödyntää tietokantaraportteja ns. nollalainoista sekä RFID-tekniikkaa poimintalistojen avulla.

Varastokirjastoon lähetetään kirjallisuus, jota siellä ei vielä ole ja jolle uskotaan kuitenkin olevan mahdollista käyttöä Suomessa. Kun jatkuva julkaisu päättyy, harkitaan, lähetetäänkö koko sarja taannehtivasti Varastokirjastoon. Kokoelmayhteistyön ja tallennusjakoperiaatteiden mukaisesti kirjallisuutta voidaan toimittaa myös muihin lähialojen kirjastoihin. Poistokirjoja voidaan tarjota muille museoille Museoverkon tai museopostilistan avulla. Poistokirjallisuus voidaan panna jakoon, myydä tai hävittää paperi- ja energiajätekeräyksessä.

9 Kokoelmien käyttö

Nykyisissä toimitiloissa on mahdollista edistää kirjastokokoelman käyttöä saavutettavien ja laadukkaiden avokokoelmien avulla ja mahdollistamalla itsepalvelu. Suomen kansallismuseon käsikirjastoista kirjoja saa lukusalikäyttöön kirjastoon. Niitä käytetään myös Kansallismuseon kokoelmapalveluiden omassa asiakaspalvelussa. Museoviraston tieteellisen kirjallisuuden hankintamäärärahat on vuodesta 2013 lähtien keskitetty kirjaston budjettiin. Edellytyksenä kirjaston määrärahojen käytölle on, että kirjat hankitaan yhteiseen käyttöön.

Suomen merimuseon kirjastoaineistoa lainataan Tietokeskus Vellamossa Kotkassa ja Museoviraston kirjaston kautta Helsingissä.

Kirjaston avokokoelmat ovat välittömästi käytettävissä aukioloaikoina. Valtaosa kirjaston aineistosta on lainattavaa, ja sitä toimitetaan myös kaukolainoina muiden kirjastojen välityksellä. Kirjaston varastokokoelma sekä vanhat kirjarariteetit ja muissa osoitteissa sijaitsevat käsikirjat on tilattava etukäteen kirjastojärjestelmän kautta tai aineistotilauslomakkeella verkkosivulla tai kirjaston asiakaspalvelussa, joka palvelee päivystysaikoina sekä puhelimitse ja sähköpostitse.

Aineistotilauksen tietystä tutkimusaiheesta voi tehdä samalla kertaa kaikkiin Arkisto- ja tietopalvelut -osaston eri aineistotyyppisiin ja varata asiakaspaikan aineistojen tutkimiseen. Nähtäväksi tilatun aineiston vastaanottaessaan asiakas allekirjoittaa sitoumuksen käyttösääntöjen noudattamisesta (mm. tekijänoikeuslain ja elektronisten aineistojen lisenssisopimusten mukaisesti). Aineistoille voidaan asettaa käyttörajoituksia perustelluista syistä. Kirjallista käyttö lupaa edellytetään kirjastossa pääsääntöisesti vanhemmasta kuin 1800-luvun aineistosta syynä aineiston hauraus. Käyttö lupa haetaan lomakkeella ja siitä päättää kirjastonjohtaja tai hänen sijaisensa. Kirjaston [käyttö säännöt ja ohjeet](#) löytyvät Museoviraston verkkosivuilta.

Kirjaston henkilökunta neuvoo tiedonhaussa ja vastaa lyhyihin tietopalvelupyyntöihin pääsääntöisesti neljän päivän sisällä. Laajat tietopalvelupyynnöt ovat hinnaston mukaan maksullisia Museoviraston ulkopuolisille asiakkaille. Kaukolainaus Museoviraston kokoelmista sekä jäljenteet ovat maksullisia. Kirjastoluettelot ovat vapaasti verkossa käytettävissä ja kirjaston aineisto löytyy myös Finnasta ja Museo-Finnasta.

Kirjastossa on käytössä Helka-kirjastojen lainausjärjestelmä. Tietokeskus Vellamon lainausjärjestelmä toimii Kaakkuri-tietokannassa ja Suomen merimuseon kirjoja Kotkasta voi lainata myös Museoviraston kirjaston kautta.

Näyttelylainapäätökset tekee kirjastonjohtaja tai hänen sijaisensa. Näyttelylainoista tehdään aina kirjallinen sopimus, jossa ehdot ja vastuut määritellään. Harvinaisteosten lainan vastaanottajan on vakuutettava objektit koko laina-ajaksi mukaan lukien kuljetukset Museoviraston määrittämistä yksilöidyistä vakuutusarvoista. Vakuutuksen on katettava varkauden ja vahingon tai tuhoutumisen lisäksi myös oman henkilökunnan aiheuttama vahingoittuminen. Lainaaja vastaa aineiston lainaan liittyvistä kustannuksista kuten vakuutuksesta ja kuljetuksesta. Museovirasto perii aineistojen lainauksesta ja talletuksista [hinnaston](#) mukaiset kustannukset lainaan käytetystä työajasta sekä lainasta aiheutuvat materiaalikustannukset.

Jokainen näyttelylaina harkitaan erikseen. Kirjarariteettien ei ole suotavaa olla esillä vitriinissä 3 kk:ta pitempää aikaa (ks. mm. IFLAn ohjeet) ja olosuhdevaatimusten on täyttyvä. Osaston konservaattori tekee kuntoraportin ja näyttelyyn meneville aineistoille tarvittavan konservoinnin. Kirjarariteetin lainaajan tulee esittää viimeistään kuusi kuukautta ennen toivotun laina-ajan alkamista kirjallinen lainapyyntö, jossa toivottu aineisto on eritelty. Pyyntöä käsiteltäessä otetaan huomioon seuraavat asiat:

- pyydetyn aineiston nykyinen ja tuleva käyttö,
- aineiston kunto ja soveltuvuus lainattavaksi,
- lainan vaatimat resurssit henkilökunnalta,
- lainaajan esittämien tilojen ja käytännön järjestelyjen soveltuminen esineistölle,
- lainan soveltuvuus organisaation omiin päämääriin
- onko aineisto sen tyyppistä, että kuriirin on seurattava esinekuljetuksen mukana.

10 Kokoelmapolitiikan ylläpito

Kokoelmapolitiikka tarkastetaan ja päivitetään tarvittaessa, erityisesti kokoelmaprofiiliin ja kartuntastrategian osalta ja silloin, kun määrärahat tai aineiston tarjonta tai kysyntä tai toimintaympäristö muuttuvat olennaisesti.

Lähdeviitteet:

Dahl, Hannele: Muinaismuistoyhdistyksen kirjakokoelman koti. Tieteessä tapahtuu 31(2013):2, s. 57.

Ericsson, Christoffer H.: Hur museets bibliotek kommit till. (Nautica Fennica 1(1976)). S. 42-49.

IFLA Rare Books and Manuscript Section: Guidelines for exhibition loans, 2004.

IFLA Guide to publication exchange

[Kokoelmapolitiikan muistilista museoille](#) -opas (Maija Ekosaari, Sari Jantunen & Leena Paaskoski

Laki Museovirastosta ([282/2004](#)) ja asetus Museovirastosta ([407/2004](#), muutokset [297/2009](#), [811/2010](#) ja [985/2010](#)). 2013),

Lilja, Johanna: Challenging the Matthew Effect, 2012

Lilja, Johanna: Libri rari et cari, 1996

Lilja, Johanna: Suomen kansallismuseon kirjasto (Suomen museo 1998, s. 82-95).

Marvia, Jaana: Kirjoitetun kokoelmapolitiikan laatimisesta. (OTA-kirjasto E 4). Espoo: Teknillinen korkeakoulu, 2005

Museoviraston kokoelmapolitiikka. 2015.

Museoviraston strategia 2020, 2011, <http://www.nba.fi/fi/ajankohtaista/strategia>

Sinisalo, Jarkko: Arkkitehtuurikirjoja Euroopan laidalla (Museoviraston rakennushistorian osaston julkaisuja ; 29), 2006.

Tietokeskus Vellamon kokoelmaprofiili. Kotka, 2013.

11 LIITTEET

LIITE 1: KIRJASTON HYLLYLUOKITUS

LIITE 2: KULTTUURIEN MUSEON KÄSIKIRJASTON HYLLYLUOKITUS

LIITE 3: OTE TIETOKESKUS VELLAMON KOKOELMAPROFIILISTA (V. 2013)

LIITE 4: MUSEOVIRASTON KIRJASTON KOKOELMAKARTTA-KUVAILUT

LIITE 5: CONSPECTUS TASO-LUOKITUS

LIITE 1: KIRJASTON HYLLYLUOKITUS

KOKOELMAT JA HYLLYLUOKITUS

Helkassa sijaintitiedot alkavat kirjastotunnuksella **B = Museoviraston kirjasto.**

Lainattavat kirjat on luokitettu hyllyluokkiin I – XIV.

Alueellinen jako on ilmaistu maakodeilla A-E.

Esim. B A XIV = Yhteiskuntatieteet, Suomi

- A Suomi
- B Pohjoismaat
- C Baltia
- D Venäjä (ja aiemmin Neuvostoliitto)
- E Muut maat

Lukusali (huone 4 / 301)

L Lehdet

II Museologia, konservointi

- II:0 Kansainväliset järjestöt
- II:1 Kulttuuripoliittikka ja hallinto
- II:2 Lainsäädäntö
- II:3 Museolaitos
 - II:3.1 Museot yleistä
 - II:3.2 Museoiden hallinto ja johtaminen
 - II:3.3 Museolaitoksen kehitys
 - II:3.4 Museot eri maissa
- II:4 Kulttuuriperinnön säilyttäminen
 - II:4.1 Kulttuuriperintö, yleistä
 - II:4.2 Muinaisjäännökset
 - II:4.3 Kulttuurimaisemat
 - II:4.4 Taide- ja antiikkiesineet
 - II:4.5 Rakennetut kohteet, rakennussuojelu ja -tutkimus
- II:5 Museorakennukset ja kokoelmien säilytys
 - II:5.1 Kokoelmien hoito ja säilytys, yleistä
 - II:5.2 Museoarkkitehtuuri
 - II:5.3 Valaistus, ilmastointi, varastointi
 - II:5.4 Turvallisuus
- II:6 Kokoelmatyö
 - II:6.1 Hankinta
 - II:6.2 Luettelointi, dokumentointi, digitointi
 - II:6.3 Väärennökset
 - II:6.4 Tutkimustyö ja -menetelmät
- II:7 Konservointi ja restaurointi
 - II:7.1 Konservointi yleistä
 - II:7.2 Arkeologinen konservointi
 - II:7.3
 - II:7.4 Taidekonservointi
 - II:7.5 Huonekalut ja esineet
 - II:7.6 Lasi ja keramiikka
 - II:7.7 Paperi

- II:7.8 Tekstiilit
- II:7.9 Muut materiaalit
- II:8 Näyttelyt ja yleisö
 - II:8.1 Näyttelyn suunnittelu ja tekniikka
 - II:8.2 Neuvonta, tiedotus- ja suhdetoiminta, yleisöpalvelu, julkaisutoiminta, markkinointi
 - II:8.3 Opetus, kasvatus ja kävijätutkimukset
 - II:8.4 Kotiseututyö ja aluekehitys
 - II:8.5 Kulttuurimatkailu
 - II:8.6 Lasten kirjat

IV Arkeologia

- A IV Arkeologia, Suomi
- B IV Arkeologia, Pohjoismaat
- C IV Arkeologia, Baltia
- D IV Arkeologia Venäjä ja Neuvostoliitto

- E IV Arkeologia, yleistä ja muut maat
 - E IV:1 Yleistä
 - E IV:2 Metodologia
 - E IV:3 Meriarkeologia ja merihistoria, laivanrakennus
 - E IV:4 Arkeologinen tutkimus alueittain
 - E IV:4 a Eurooppa yleensä
 - E IV:4 b Länsi- ja Keski-Eurooppa
 - E IV:4 c Itä-Eurooppa
 - E IV:4 d Välimeren maat ja Vähä-Aasia
 - E IV:4 e Aasia
 - E IV:4 f Afrikka
 - E IV:4 g Pohjois- ja Etelä-Amerikka
 - E IV:4 h Australia, Uusi-Seelanti ja Tyynen meren saaret

Takkahuone (huone 5 / 305)

V Taidehistoria, taideteollisuus, esinehistoria ja rakennustaide

- A V:1 Taidehistoria, Suomi
- A V:3 Arkkitehtuuri, rakennustaiteen historia, Suomi
- B V:1 Taidehistoria, Pohjoismaat
- B V:3 Arkkitehtuuri, rakennustaiteen historia, Pohjoismaat
- C V:1 Taidehistoria, Baltia
- C V:3 Arkkitehtuuri, rakennustaiteen historia, Baltia
- D V:1 Taidehistoria, arkkitehtuuri, Venäjä
- D V:1 a Taidehistoria, Venäjä, yleistä
- D V:1 aa Konservointi
- D V:1 b Paikallinen taidehistoria
- D V:1 c Ikonit
- D V:1 d Yleinen arkkitehtuuri
- D V:1 e Kirkkoarkkitehtuuri
- D V:1 f Kuvanveisto
- D V:1 g Maalaustaide
- D V:1 h Graafinen taide
- D V:1 i Ulkomainen taide venäläisissä kokoelmissa
- D V:2 Taideteollisuus, esinehistoria, Venäjä
- D V:2 a Varia
- D V:2 b Lasi, posliini
- D V:2 c Huonekalut
- D V:2 d Metallit
- D V:2 e Korut
- D V:2 f Tekstiilit
- D V:2 g Puvut
- D V:2 h Pelit, leikit
- D V:2 i Kulkuneuvot
- D V:2 j Soittimet
- E V:1 Taidehistoria yleistä ja muut maat
- E V:1 a Yleisteokset
- E V:1 b Tyyli, ornamenttiikka
- E V:1 c Taiteen teoria, filosofia, estetiikka
- E V:1 d Ikonografia
- E V:1 e Eri maanosien taide: Eurooppa, Aasia, Afrikka, Amerikka
- E V:1 f Taiteilijamonografiat
- E V:1 g Maalaustaide:
 - ikonit
 - lasimaalaus, emalitaide
 - seinämaalaus, mosaiikki
- E V:1 h Graafinen taide
 - kuvitus
 - miniatyyrit
- E V:1 i Kuvanveisto
- E V:1 j Valokuvaus, elokuvat
- E V:2 Taideteollisuus, esinehistoria (kaikki maat paitsi Venäjä)
- E V:2 a Varia
- E V:2 b Lasi, posliini

- E V:2 c Huonekalut
- E V:2 d Metallit
- E V:2 e Korut
- E V:2 f Tekstiilit
- E V:2 g Puvut
- E V:2 h Pelit, leikit
- E V:2 i Kulkuneuvot - > E IV:3, X:6, XIII:3
- E V:2 j Soittimet
- E V:3 Arkkitehtuuri, rakennustaide, yleistä ja muut maat
- E V:3 a Arkkitehtuuri ja rakennustaide yleistä, teoria
- E V:3 b Muiden maiden arkkitehtuuri, rakennustaide ja interiöörit
- E V:3 c Puutarha-arkkitehtuuri ja maisemasuunnittelu

IX Luonnontieteet

A-E IX luonnontieteet

X Kansatiede

- A X Kansatiede, Suomi
- A X:0 Yleistä, varia
- A X:1 Kansat, heimot
- A X:2 Matkakertomukset, kotiseutukirjallisuus
- A X:3 Uskontotiede, kansanlääkintä
- A X:4 Tapakulttuuri
- A X:5 Ruokaperinne
- A X:6 Talous ja elinkeinot, työvälaineet, liikenne
- A X:7 Rakennusperinne
- A X:8 Tekstiilit, pukeutuminen
- A X:9 Kansantaide, esinehistoria
- B X Kansatiede, Pohjoismaat
- B X:0 Yleistä, varia
- B X:1 Kansat, heimot
- B X:2 Matkakertomukset, kotiseutukirjallisuus
- B X:3 Uskontotiede, kansanlääkintä
- B X:4 Tapakulttuuri
- B X:5 Ruokaperinne
- B X:6 Talous ja elinkeinot, työvälaineet, liikenne
- B X:7 Rakennusperinne
- B X:8 Tekstiilit, pukeutuminen
- B X:9 Kansantaide, esinehistoria

- C X Kansatiede, Baltia
- D X Kansatiede, Venäjä
- E X Kansatiede, muut maat

- E X:0 Yleistä, varia
- E X:1 Kansat, heimot
- E X:2 Matkakertomukset, kotiseutukirjallisuus
- E X:3 Uskontotiede, kansanlääkintä
- E X:4 Tapakulttuuri
- E X:5 Ruokaperinne
- E X:6 Talous ja elinkeinot, työvälaineet, liikenne
- E X:7 Rakennusperinne
- E X:8 Tekstiilit, pukeutuminen
- E X:9 Kansantaide, esinehistoria

XI Kielitiede ja kirjallisuus (VK:ssa)

- A XI:1 Kielitiede, suomi

- A XI:2 Kirjallisuus, kansanrunous, Suomi
- B XI Kielitiede ja kirjallisuus, Pohjoismaat
- C XI Kielitiede ja kirjallisuus, Baltia
- D XI Kielitiede ja kirjallisuus, Venäjä
- E XI Kielitiede ja kirjallisuus, muut maat

XIII Rakentaminen, restaurointi, tekniikka

- XIII:1 Rakentaminen ja restaurointi
- XIII:1 a Rakennustekniikka ja rakennuttaminen
- XIII:1 b Rakennusmateriaalit, pintakäsittelyt
- XIII:1 c Rakennusten konservointi, restaurointi ja korjausrakentaminen
- XIII:2 Yhdyskuntasuunnittelu
- XIII:3 Tekniikka ja muut sovelletut tieteet

XIV Yhteiskuntatieteet

- A XIV Yhteiskuntatieteet, Suomi
- B XIV Yhteiskuntatieteet, Ruotsi
- C XIV Yhteiskuntatieteet, Baltia
- D XIV Yhteiskuntatieteet, Venäjä
- E XIV Yhteiskuntatieteet, muut maat

Historiahuone (huone 6 / 307)

I Julkaisutoiminnan historia

III Museoiden oppaat ja näyttelyluettelot

(pääsana: kaupunki - museo)

- A III Näyttelyluettelot Suomi
- B III Näyttelyluettelot Pohjoismaat
- C III Näyttelyluettelot Baltia
- D III Näyttelyluettelot Venäjä
- E III Näyttelyluettelot, muut maat

VI Sotahistoria ja asehistoria

- VI:1 Sotahistoria
- VI:2 Armeijat, varuskunnat, puolustuslaitokset, maanpuolustusjärjestöt
- VI:3 Aseet, univormut, varusteet
- VI:4 Linnoitukset

VII Kirkkohistoria

VIII Historia

- VIII:1 Kronikat, saagat, eepokset
- A VIII:2 Historia, Suomi
- A VIII:2 a Yleisesitykset
- A VIII:2 b Metodologia ja historianfilosofia
- A VIII:2 c Poliittinen historia
- A VIII:2 d Oikeus- ja hallintohistoria
- A VIII:2 e Talous-, sosiaali- ja väestöhistoria
- A VIII:2 f Kulttuurihistoria
- A VIII:2 g Aate- ja oppihistoria
- A VIII:2 h Varia (liput, heraldiikka ym.)
- A VIII:2 i Yrityshistoriikit
- A VIII:3 Henkilöhistoria
- B VIII:2 Historia, Pohjoismaat

- B VIII:2 a Yleisesitykset
- B VIII:2 b Metodologia ja historianfilosofia
- B VIII:2 c Poliittinen historia
- B VIII:2 d Oikeus- ja hallintohistoria
- B VIII:2 e Talous-, sosiaali- ja väestöhistoria
- B VIII:2 f Kulttuurihistoria
- B VIII:2 g Aate- ja oppihistoria
- B VIII:2 h Varia (liput, heraldiikka ym.)
- B VIII:2 i Yrityshistoriikit
- B VIII:3 Henkilöhistoria
- C VIII Historia, Baltia
- D VIII Historia, Venäjä
- E VIII:2 Historia, Muut maat
- E VIII:2 a Yleisesitykset
- E VIII:2 b Metodologia ja historianfilosofia
- E VIII:2 c Poliittinen historia
- E VIII:2 d Oikeus- ja hallintohistoria
- E VIII:2 e Talous-, sosiaali- ja väestöhistoria
- E VIII:2 f Kulttuurihistoria
- E VIII:2 g Aate- ja oppihistoria
- E VIII:2 h Varia (liput, heraldiikka ym.)
- E VIII:3 Henkilöhistoria

XII Paikallishistoria (pääsana maakunta / paikkakunta)

- A XII:1 Suomi
- A XII:2 Ahvenanmaa
- A XII:3 Varsinais-Suomi
- A XII:4 Uusimaa
- A XII:5 Satakunta
- A XII:6 Häme
- A XII:7 Savo
- A XII:8 Karjala
- A XII:9 Pohjanmaa
- A XII:10 Lappi
- A XII:11 Seutukaavat
- B XII:1 Pohjoismaat
- B XII:2 Tanska
- B XII:3 Norja
- B XII:4 Ruotsi
- B XII:5 Islanti
- C XII Baltia
- D XII:1 Venäjä, yleisteokset
- D XII:2 Venäjä, paikkakunnat
- E XII Muut maat

Hakuteokset (huone 10 / 321)

Ref-kokoelma (ei lainata)

- Ref 1 Sanakirjat ja sanastot
- Ref 2 Tietosanakirjat
- Ref 3 Hakuteokset ja erikoistietosanakirjat
- Ref 4 Lähdejulkaisut
- Ref 5 Henkilöhakemistot ja matrikkelit
- Ref 6 Osoitehakemistot
- Ref MV Museoviraston julkaisut
- Ref SMY Suomen muinaismuistoyhdistyksen julkaisut

Avokokoelman sarjat (huone 11 / 320)

Kongressit, Komiteat

Avokokoelmaan koottu käytetyimmät sarjat:

S A Suomi
S B Pohjoismaat
S C Baltia
S D Venäjä
S Australia
S Belgia
S Iso-Britannia
S Itävalta
S Kanada
S Ranska
S Sveitsi
S Yhdysvallat

Käsikirjastokokoelma (huone 13 / 317)

KK 0 Hallinto, lainsäädäntö, työelämä
KK 1 Kirjastot, arkistot, kirja-ala
KK 1.1 Informaatiotutkimus, kirjastoala ja arkistoala
KK 1.2 Kirjasto- ja arkistoluettelot ja bibliografiat
KK 2 Museologia
KK 3 Museot
KK 4 Arkeologia
KK 4:3 Meriarkeologia, merihistoria, laivanrakennus
KK 5 Taide- ja esinehistoria
KK 5.1 Yleinen taidehistoria
KK 5.1 h Grafiikka
KK 5.1 j Valokuvaus, elokuva
KK 5.2 Esinetaide
KK 5.3 Arkkitehtuuri
KK 6 Sotahistoria
KK 7 Kirkkohistoria
KK 8 Historia
KK 8.2 g Kouluhistoriikit
KK 9 Luonnontieteet
KK 10 Kansatiede
KK11.1 Kielitiede
KK 11.2 Kansanrunous
KK 12 Paikallishistoria, seutu- ja maakuntaliitot
KK 13.1 a Rakennustekniikka

KK 13.1 c Restauraointi
KK 13.2 Yhdyskuntarakentaminen
KK 14 Yhteiskuntatieteet
KK Sarjat
KK Kartat
KK MV Museoviraston julkaisut
KK SMY Suomen muinaismuistoyhdistyksen julkaisut
KK Huutokauppaluettelot
F Foliokokoiset kirjat (1950-)

Varastokokoelma (tilattava)

L Lehdet (neljä vuotta ja sitä vanhemmat)

A Sarjat
Sarjat Ruotsi
Sarjat Norja
Sarjat Islanti
Sarjat Tanska
Sarjat Skandinavia
Sarjat Alankomaat
Sarjat Albania
Sarjat Argentiina
Sarjat Belgia
Sarjat Bulgaria
Sarjat Espanja
Sarjat Intia
Sarjat Irlanti
Sarjat Italia
Sarjat Japani
Sarjat Jordania
Sarjat Jugoslavia
Sarjat Kiina
Sarjat Korea
Sarjat Kreikka, Liechtenstein
Sarjat Meksiko, Monaco
Sarjat Puola
Sarjat Romania
Sarjat Slovakia
Sarjat Tsekkoslovakia
Sarjat Turkki
Sarjat Unkari
Sarjat Uusi-Seelanti

VK lainattava varastokokoelma (kirjat)
R rareteetit (vanhat kirjat) (vain lukusaliin)
R F foliokokoiset kirjat (-1949) (vain lukusaliin)

LIITE 2: KULTTUURIEN MUSEON HYLLYLUOKITUS

(kursiivilla merkityt on siirretty kirjaston pääkokoelmaan)

- 0 Aasia
- 1 Itä-Aasia
- 2 Buddhalaisuus
- 3 Kiina
- 4 Japani, ainut
- 5 Korea
- 6 Kaakkois-Aasia
- 7 Etelä-Aasia
- 8 Tiibet
- 9 Keski-Aasia (ks. myös Venäjä)
- 10 Islamilaiset kansat ja Lähi-itä
- 11 Australia, Uusi-Guinea, Oseania
- 12 Afrikka
- 13 Egypti, koptilaiset
- 14 Pohjois-Amerikka
- 15 Amerikan mantere yleensä
- 16 Väli- ja Etelä-Amerikka
- 17 Ernest Ericksonin intiaanikirjasto
- 18 Eskimot (ks. myös Pohjois-Amerikka)
- 19 Suomalais-ugrilaiset kansat
- 20 Itämerensuomalaiset kansat
- 21 Unkarilaiset
- 22 Muut suomalais-ugrilaiset kansat
- 23 Matkakertomukset
- 24 Etnisiä ryhmiä
- 25 Uskonto, taikuus
- 26 Musiikki, tanssi, pelit, leikit
- 27 Aseet, metsästys
- 28 Venäjä
- 29 Siperia
- 30 *Eurooppa*
- 31 *Latvia, Liettua*
- 32 *Puola*
- 33 *Tsekki, Slovakia*
- 34 *Romania*
- 35 *Albania, Bulgaria, Kreikka*
- 36 *Bosnia-Hertsegovina, Kroatia, Serbia, Slovenia*
- 37 *Matot*
- 38 Tekstiili, kirjonta, pitsit, ornamentiikka
- 39 Puvut, korut
- 40 *Teoria ja sekalaiset*
- 41 *Kartat, foliokokoiset teokset*
- 42 *Museoiden opaskirjat, luettelot, instituutit*
- 43 *Hakuteokset ja taide*
- 44 Sanakirjat
- 45 Sarjat + lehdet
- 46 Suomen lähetysseuran kokoelma

LIITE 3: OTE TIETOKESKUS VELLAMON KOKOELMAPROFIILISTA (V. 2013)

Suomen merimuseon kirjastokokoelma aihealueittain

Aihealueet on laskettu tietokeskuksessa olevien kaikkien kirjojen ja kausijulkaisujen niteiden hyllyluokkanumeroiden mukaan. SMM:

Kausijulkaisut Suomi (8 %),
Kausijulkaisut Skandinavia (8 %),
Kausijulkaisut Ruotsi (6,4 %),
Kausijulkaisut muut maat (7,6 %),
Meriaiheinen kaunokirjallisuus (4,6 %),
Yhdistysten julkaisut (3,4 %),
Alusten historiikit (2,8 %),
Paikallishistoriikit (2,6 %),
Saaristoetnologia (2,4 %),
Merielämä (2,4 %),
Puulaivat (2,3 %),
Merenkulun hallinto (2,1 %),
Sotahistoria muut maat (2 %),
Varia (2 %),
1800 - 1900 purjehdus (2%),
Museologia (2%),
Keski- ja uusi aika (2%),
Yrityshistoriikit (1,8 %),
Merenkulun historia (1,8%),
Pienoismallit (1,8 %),
Satamat, satamatekniikka (1,7 %).

Suomen merimuseon kirjastokokoelman ikäjakauma

Julkaisuvuosi	Niteiden lkm/SMM	%
2010 – 2013	129	1,9
2005 - 2009	335	4,9
2000 - 2004	528	7,7
1995 - 1999	545	8
1990 - 1994	510	7,4
1980 - 1989	929	13,6
1970 - 1979	630	9,2
1960 - 1969	502	7,3
1950 - 1959	489	7,1
1900 - 1949	1712	25
- 1899	501	7,3
tuntematon	39	0,6
yhteensä	6849	100

Kokoelman iän laskennan perusteena on käytetty monografioiden nimekkeitä (syksyn 2013 tilanne), mukana eivät ole siis esim. kausijulkaisujen niteet. Suomen merimuseon aineisto profiloituu vanhempaan aineistoon. Eniten aineistoa on vuosilta 1900-1949 (25%) ja 1980-luvulta (13,6 %). Muutoin kokoelman julkaisuvuodet jakautuvat varsin tasaisesti eri vuosikymmenille. Vuoden 2010 jälkeen julkaistua aineistoa on vähiten, 1,9 % kokoelmasta.

LIITE 4: MUSEOVIRASTON KIRJASTON KOKOELMAKARTTAKUVAILUT

DORIASSA

Nimeke: **Arkeologia**

Päiväys: 2009-12-15

Arkeologian kokoelma sijaitsee kirjaston lainattavassa kokoelmassa. Se koostuu runsaasta 6000 niteestä monografioita. Lisäksi hankitaan kattavasti kotimaisia jatkuvia julkaisuja, n. 80 nimekettä pohjoismaisia, n. 35 venäläisiä ja n. 10 Baltian arkeologiaa käsitteleviä kausijulkaisuja (tiedot joulukuulta 2009). Kokoelma karttuu suurelta osin tieteellisen julkaisuvaihdon ja ostojen kautta.

Arkeologia kuuluu kirjaston keskeisiin aihealueisiin. Kokoelmassa painottuu erityisesti kotimainen arkeologia, jota pyritään kartuttamaan kattavasti. Lisäksi kartutetaan aktiivisesti lähialueiden arkeologiaa, sekä metodologista ja teoreettista tutkimusta. Muuta Eurooppaa ja muita maanosia koskevaa tutkimusta kartutetaan tällä hetkellä monografioiden suhteen lähinnä perusteosten osalta, mutta jatkuvien julkaisujen kautta kokoelma karttuu myös näiltä osin laajemmin.

Tiivistelmä: Kotimaisen arkeologian suhteen kokoelma on ajantasainen, n. 45 % on julkaistu 1990- ja 2000-luvuilla, kun taas lähialueiden osalta samalta tarkastelujaksolta luvut vaihtelevat 20–30 %. Koko kokoelman osalta uusinta aineistoa on 17 %. Kokoelmaa on kartutettu pitkällä aikavälillä, se on ajallisesti laaja ja sisältää myös tieteenalalle edelleen tärkeää vanhempaa tutkimusta. Ennen vuotta 1900 julkaistu kirjallisuus on siirretty ei-lainattavaan kokoelmaan (runsas 300 nimekettä).

Koko arkeologian kokoelmasta suurin osa on julkaistu englannin, saksan ja venäjän kielillä (n. 20 % kutakin). Ruotsinkielisiä julkaisuja on 9 %, ranskankielisiä 6 % ja suomen- ja tanskankielisiä 4 % kokoelmista. Julkaisuvaihdon kautta sarjoja saadaan laajalta kielialueelta, näin kokoelma karttuu myös harvinaisempien kielten osalta.

Lainattavaa kokoelmaa täydentävät Arkeologian käsikirjasto, Meriarkeologian käsikirjasto sekä Rakennushistorian käsikirjasto historiallisen arkeologian osalta. Lisäksi Konservoinnin ja Rahakammion käsikirjastoihin on sijoitettu erityisesti esinetutkimukseen liittyvää kirjallisuutta.

Taso
(nyky): 3c

Taso
(tavoite): 4

Nimeke: **Kansatiede**

Päiväys: 2008-08-06

Kansatieteen pääkokoelma sijaitsee kirjaston lainattavassa kokoelmassa Nervanderinkadulla. Lainattava kokoelma koostuu n. 2000 niteestä monografioita ja n. 50 kotimaisesta jatkuvasta julkaisusta (mm. yliopistojen kansatieteen sarjoja,

Tiivistelmä: kotiseutututkimusta yms.). Kokoelmassa on myös useita ulkomaisia sarjoja (heinäkuu 2008).

Pääkokoelman kirjoista 35% on suomenkielisiä. Merkittävä osuus pääkokoelmasta on

venäjänkielistä, mm. Karjalaa ja suomalais-ugrilaisia kansoja koskevaa aineistoa (17 %). Saksankielistä pääosin vanhempaa yleisnografista kirjallisuutta on 14 % ja ruotsinkielistä kirjallisuutta 13 %.

Huomattava osa aineistosta on sijoitettu eri yksiköiden käsikirjastoihin. HELKA-tietokannasta näet onko teos kirjaston pääkokoelmassa vai jossakin Museoviraston käsikirjastoista ja onko se lainattavissa.

Kulttuurien museon käsikirjaston erikoisalana on Euroopan ulkopuolisten alueiden ja suomalais-ugrialaisten kansojen aineellinen kulttuuri. Kokoelman suuruus on n. 7500 nidettä (heinäkuu 2008) Kulttuurien museo sijaitsee Tennispalatsissa.

Kansatieteen käsikirjastossa on n. 4000 niteen (heinäkuu 2008) kokoelma kirjallisuutta kansatieteen eri osa-alueilta, pääpaino suomalaisessa ja skandinaavisessa esinehistoriassa, erikoisalana saamelaiskulttuuri.

Kansatieteen kuva-arkiston kokoelmien (n. 1500 nidettä heinäkuussa 2008) painopiste on suomalais-ugrilainen ja yleisnografinen kansatiede, aineistoa on myös kansatieteellisestä filmauksesta, valokuvien tekniikasta, arkistoinnista ja konservoinnista. Kansatieteen ja kuva-arkiston käsikirjastot sijaitsevat Nervanderinkadulla.

Nimeke: **Merihistoria**

Päiväys: 2009-12-18

Suomen Merimuseon merihistorian kokoelma on osa Tietokeskus Vellamon lainattavaa kokoelmaa, joka sijaitsee Merikeskus Vellamossa Kotkassa.

Kokoelma koostuu runsaasta 6000 niteestä monografioita ja n. 100 jatkuvasta julkaisusta (tiedot maaliskuulta 2009). Merihistorian kokoelmaa kartutetaan erityisesti Suomen Merimuseon toimintaa tukevilta aloilta. Kokoelmaa on kartutettu pitkällä aikavälillä merenkulun ja sen historian eri aloilta. Suurimpia aihealueita ovat merenkulun historia, laivanrakennus, sotahistoria, vesiurheilu, saaristo- ja sisävesietnologia, merenkulkuoppi ja kauppamerenkulku. Kokoelmaan kuuluu myös merenkulun hallintoa ja merioikeutta, luotsi- ja majakkalaitosta ja satamia käsittelevää kirjallisuutta sekä purjehdusselostuksia ja alusten historiikkeja. Myös meriaiheista kaunokirjallisuutta, paikallishistorioita, yritysten ja yhdistysten historiikkeja sekä alan hakuteoksia ja kausijulkaisuja on runsaasti. Rariteetteja on huomattava määrä (n. 330 nidettä).

Kokoelma on monikielistä. Suurimmat kieliryhmät ovat: englanti 28 %, suomi 27 %, ruotsi 25 % ja saksa 8 %. Muunkielistä aineistoa on 12 %. Kokoelma on ajallisesti laaja: uusinta, 1990-2000 –luvuilla julkaistua aineistoa on n. 25 %, mutta myös jo ennen 1950-lukua julkaistua kirjallisuutta on yli 30 %.

Merihistorian kokoelma on osa Museoviraston kirjaston kokoelmia, mutta se on luetteloitu KYMI-tietokantaan kokoelman muutettua Kymenlaakson ammattikorkeakoulun merikirjaston ja Kymenlaakson museon käsikirjaston kanssa Tietokeskus Vellamoon. Kokoelman kirjoja ja lehtiä saa lainaan sekä Tietokeskus Vellamosta Kotkasta että Museoviraston kirjaston kautta Helsingistä.

Nykytaso: 3c

Tavoitetaso: 3c

Nimeke: **Museologia**

Päiväys: 2008-09-23

Museologian kokoelma koostuu n. 1400 niteestä museoalan monografioita. Kokoelma sijaitsee Nervanderinkadulla kirjaston pääkokoelman yhteydessä ja on lainattavissa.

Kokoelma sisältää eniten 1990- ja 2000-luvulla julkaistua museoalan tutkimusta, museolaitoksen historiaa, museoiden kokoelmatyöhön ja yleisötoimintaan liittyvää kirjallisuutta, sekä yleistä kulttuuriperinnön säilyttämiseen liittyvää aineistoa. Tiivistelmä: Kotimaisten kielten lisäksi (fin 28%, swe 19%) suuri osa aineistosta on englanninkielistä (eng 33%).

Lisäksi kirjastoon hankitaan runsaasti kotimaisia ja ulkomaisia museoalan lehtiä, osa saadaan myös e-versioina.

Nimeke: **Sotahistoria**

Päiväys: 2009-11-10

Sotahistorian pääkokoelma sijaitsee kirjaston lainattavassa kokoelmassa Nervanderinkadulla. Se koostuu n. 750 niteestä monografioita ja n. 10 jatkuvasta julkaisusta (tiedot marraskuulta 2009). Pääkokoelman kirjoista yli puolet on suomenkielisiä, mutta merkittävä osuus kokoelmasta on ruotsin- ja englanninkielistä.

Huomattava osa aineistosta on sijoitettu eri yksiköiden käsikirjastoihin. HELKA-tietokannasta näet onko hakemasi teos kirjaston pääkokoelmassa vai jossakin Museoviraston käsikirjastoista ja onko se lainattavissa.

Historian käsikirjaston erikoisalana ovat aseet. Kokoelman suuruus on n. 500 nidettä, Tiivistelmä: josta suurin osa on vieraskielistä aineistoa. Sitä on kartutettu eniten 1970- ja 1980-luvuilla (n. puolet) ja myös sitä vanhempaa kirjallisuutta on runsaasti.

Rakennushistorian osaston militaria-luokassa on n. 160 niteen kokoelma linnoituksia, arkkitehtuuria, varuskuntia ja yleistä sotahistoriaa käsittelevää kirjallisuutta. Sitä on kartutettu enimmäkseen 1970-luvulta lähtien ja on suureksi osaksi suomenkielistä.

Koko sotahistorian kokoelman suuruus on n. 1400 nidettä, ja siitä arviolta n. 30 % on yleistä sotahistoriaa (pääpaino lähialueiden sotahistoriassa), n. 20 % varuskuntien ja maanpuolustusjärjestöjen historiaa, n. 40 % aseita ja varusteita ja n. 10 % linnoituksia ja arkkitehtuuria käsittelevää kirjallisuutta.

Nimeke: **Suomen historia**

Päiväys: 2009-11-12

Suomen historian kokoelma koostuu n. 2400 niteestä monografioita ja n. 70 jatkuvasta julkaisusta (tiedot marraskuulta 2009). Suomen historian kokoelmaa Tiivistelmä: kartutetaan erityisesti Museoviraston toimintaa tukevilta aloilta. Painopistealueita ovat kulttuuri- ja sosiaalhistoria. Myös oppi- ja aatehistoriaa kartutetaan aktiivisesti ja poliittisen sekä hallintohistorian perusteokset kuuluvat kokoelmaan. Tämän lisäksi kokoelmassa on huomattava määrä yrityshistoriikkeja.

Kokoelmaa on kartutettu pitkällä aikavälillä ja se on myös ajantasainen: viidesosa kokoelmasta on 2000-luvulla julkaistua tutkimusta. Julkaisut ovat pääasiassa kotimaisilla kielillä (n. 20 % ruotsinkielisiä). Sekä monografioita että jatkuvia julkaisuja saa kotilainaksi. Henkilö-, sota- ja paikallishistoria muodostavat omat erikseen kuvailut kokoelmansa.

Nykytaso: 3b

Nimeke: **Taidehistoria**

Päiväys: 2009-11-12

Taidehistorian pääkokoelma sijaitsee kirjaston lainattavassa kokoelmassa. Se koostuu n. 3 400 niteestä monografioita (tiedot marraskuulta 2009). Lisäksi on noin 100 jatkuvaa painettua julkaisua ja Wilson Artissa noin 500 elektronista lehteä sekä vanhoja foliokokoisia taidekirjoja noin 8 hm.

Taidehistoria ei ole kirjaston ydinalue, ja kokoelmaa ei kartuteta aktiivisesti muuten kuin kotimaisen ja pohjoismaisen vanhan taiteen tutkimuksen osalta. Kokoelma on koostunut pääasiassa lahjoituksista. Nykytaidetta ei juurikaan oteta kokoelmiin. Kokoelma on tästä syystä huomattavan vanhaa, 34 % on julkaistu ennen vuotta 1950 (pohjoismaiden ja muiden maiden luokissa 42 %). 2000-luvulla julkaistua aineistoa on koko taidehistorian kokoelmassa vain 7 %. Suomen taidehistoriaa kartutetaan kuitenkin aktiivisemmin, 2000-luvun kirjallisuutta on luokassa 21 %. Vähäisen käytön takia suuri osa muita maita koskevaa yleistä taidehistoriallista kirjallisuutta tullaankin muuton yhteydessä poistamaan kirjaston kokoelmista.

Aineisto koostuu yleisestä taidehistoriasta, kuvataiteesta, taiteilijamonografioista ja kirkkotaiteesta. Suomen taidehistoriaa on noin 500 nimekettä, Pohjoismaiden noin 350 nimekettä, Baltian noin 50 nimekettä ja muiden maiden noin 2 200 nimekettä. Kokoelma on monikielistä. Suurimmat kieliryhmät ovat: saksa 36 %, englantia 18 %, suomi 15 %, ruotsi 13 % ja ranska 8 %. Kirjastossa on lisäksi venäläisen taidehistorian kokoelma, jonkun verran taidemuseoiden näyttelyluetteloita sekä taideteollisuuden ja arkkitehtuurin kokoelmat. Ennen vuotta 1900 julkaistua kirjallisuutta on siirretty ei lainattavaan kokoelmaan.

Nykytaso: 3a

Tavoitetaso: 3a

Nimeke: **Vanhan kirjallisuuden kokoelma**

Päiväys: 2009-10-29

Museoviraston vanhan kirjallisuuden kokoelma koostuu n. 4300 ennen vuotta 1850 painetusta kirjasta ja muutamasta käsin kirjoitetusta kirjasta. Vanhimmat kirjat kokoelmassa ovat kolme 1480-1490-luvuilla painettua inkunaabelia. Suurin osa kirjoista on kuitenkin peräisin 1700-1800-luvuilta ja liittyy Museoviraston toimialoihin: historiaan, kansatieteeseen, arkeologiaan ja taidehistoriaan. Kokoelma sijaitsee Nervanderinkadulla kirjaston arkistihuoneessa ja aineiston voi saada lukusalikäyttöön lukuun ottamatta näyttelyihin sijoitettuja kirjoja. Vanhan kirjallisuuden kokoelmasta on julkaistu vuonna 1996 kokoelmaluettelo (Libri rari et cari : Museoviraston vanhan kirjallisuuden kokoelmaluettelo = Katalag över Museiverkets samling av gammal litteratur / Johanna Lilja.) Kokoelman kartunta luetteloidaan HELKA-tietokantaan.

Teologia ja sen lähitieteet laatinut Matti Isohanni, 2014:

Museoviraston kirjaston keskeisiä aihealueita ovat arkeologia, historia, kansatiede, museologia, taidehistoria ja rakennussuojelu. Teologisesti kiinnostavaa aineistoa on lähinnä kirkkohistorian, uskontotieteen ja kirkkotaiteen aloilta. Vanhan kirjallisuuden kokoelmassa on tutkimuksen lähdeaineistoksi sopivaa vanhaa teologista ja hengellistä kirjallisuutta.

Kirkkohistoria

Kirkkohistorian luokkaan VII kuuluu noin 350 nidettä. Kirjallisuus on pääasiassa suomen- ja ruotsinkielistä ja käsittelee lähinnä Suomen ja Pohjoismaiden kirkkohistoriaa. Lisäksi kokoelma painottuu vanhempaan kirkkohistoriaan, etenkin keskiaikaan. Niteistä vajaa neljännes on 2000-luvulla julkaistuja.

Paikallishistorian luokassa XII on myös kirkkohistoriaan liittyvää aineistoa, esimerkiksi seurakuntien historiikkeja.

Uskontotiede

Uskontotieteen kirjallisuutta on kansatieteen kokoelmissa luokissa A X:3, B X:3 ja E X:3 (Suomen, Pohjoismaiden ja muiden maiden osalta, Venäjän ja Baltian kansatieteen luokissa C X ja D X ei ole tehty jakoa alaluokkiin). Kirjoja on parisataa ja ne käsittelevät lähinnä esikristillistä kansanuskontoa.

Kirkkotaide

Kirkkotaiteeseen, kirkkoarkkitehtuuriin ja kirkollisiin esineisiin liittyvä aineisto on pääasiassa erottamatta. Venäjän osalta on erotettu omiksi alaluokikseen ikonit (D V:1 c) ja kirkkoarkkitehtuuri (D V:1 e). Muuten kirkkotaidetta ja kirkkoarkkitehtuuria käsittelevä aineisto on maantieteellisesti jaotelluissa luokissa A – C ja E luokissa V:1 alaluokkineen ja V:3 alaluokkineen.

Kirkollista esineistöä käsittelevät teokset ovat taideteollisuuden ja esinehistorian luokassa D V:2 (Venäjän osalta) ja E V:2 (muiden maiden osalta) jaoteltuina alaluokkiin esineitten luonteen ja materiaalin perusteella.

Sarjajulkaisut

Sarjajulkaisuissa erityisesti kirkkohistoriallisia tai kirkkotaiteeseen liittyviä teemoja käsittelevät esimerkiksi seuraavat Kirkegårdskultur (Sarjat Tanska), Kirkehistoriske samlinger (Sarjat Skandinaavia), Kult och konst (Sarjat Ruotsi), Skrifter utgivna av Svenska Kyrkohistoriska Föreningen (Sarjat Ruotsi), Norvegia sacra (Sarjat Skandinaavia), Sanct Olof (S A), Suomen kirkkohistoriallisen seuran toimituksia (A Sarjat), Suomen kirkkohistoriallisen seuran vuosikirja (A Sarjat), Suomen kirkon elämää (A Sarjat).

Pohjoismaiset kirkkosarjat Danmarks kirker, Norges kirker ja Sveriges kyrkor ovat varastoluokassa (VK B V:3) ja Suomen kirkot luokassa A V.

Vanhan kirjallisuuden kokoelma

Museoviraston kirjastolla on myös noin 4300 kirjan laajuinen vanhan kirjallisuuden kokoelma ennen vuotta 1850 painettuja kirjoja. Aineisto soveltuu lähinnä lähdeaineistoksi tutkimukselle. Kokoelma sisältää jonkin verran vanhoja Raamattuja, virsi- ja käsikirjoja, hartauskirjoja, katekismuksia ynnä muuta sen kaltaista materiaalia sekä pieni määrä vanhaa teologista tai uskontotieteellistä kirjallisuutta. Lisäksi kokoelmaan sisältyy arkkiveisuja, ruumissaarvoja ja väitöskirjoja. Mainittakoon myös muutama venäläinen käsikirjoitus.

LIITE 5: CONSPECTUS TASOLUOKITUS

CONSPECTUS- SOVELLUS

TASO	SISÄLTÖ	SYVENTÄVÄ SISÄLTÖ	TARKOITUS/ KÄYTTÄJÄT	SUOSITELLUT TOIMENPITEET
0	Ei kuulu kirjaston alaan	Klassikoita ja standarditietoa eri ilmiasuissa.	palvelutarve ei tarkasti määritelty	vanhentuneen aineiston poistaminen
1	Minimitaso	Alan peruskirjailijoita ja ydinteoksia eri ilmiasuissa.	palvelutarve määritelty	ylläpidetään ja kartutetaan katettavan aihealueen minimitasolla
2	Perustaso	Aihealueet määritelty. Yleistasoisia monografioita, hakuteoksia, aikakauslehtiä, keskeiset perustason tietosanakirjat ja tilastolähteet yms. eri ilmiasuissa. Lisäksi alan selittäviä teoksia, aihealueen historiallista kehitystä kuvaavaa aineistoa, alan keskeisten henkilöiden tuotantoa.	2. asteen opiskelijat ja yleistasoisen tiedon tarvitsijat esim. alan harrastajat	systemaattinen kartunta, aineiston tuoreutta ylläpidetään ja vanhentunut aineisto poistetaan
3a	Perusopinnot ja opetusta tukeva taso	Systemaattista tietoa aiheesta/aihealueesta eri ilmiasuissa. Yleistajuisia monografioita ja hakuteoksia, valikoituja erikoisalueiden tieteellisiä monografioita, hakuteoksia ja aikakauslehtiä; vieraskielistä aineistoa tarkoituksenmukaisesti, esim. Espanjan historiaa espanjaksi; tunnettujen tekijöiden teoksia ja valikoimia vähemmän tunnettujen teoksista.	opintojen alkuvaiheessa olevat korkeakouluopiskelijat, alempi amk ja elinikäinen oppiminen	ks. 2 + tärkeä takautuva (klassikot) aineisto valittava säilytettäväksi
3b	Aineopinnot ja opetusta tukeva taso	Kuten 3a, lisäksi edustava kokoelma alan tieteellisiä monografioita, hakuteoksia, aikakauslehtiä, indeksi/abstraktijulkaisuja myös vieraskielisenä	korkeakoulujen aineopinnot, osittain myös syventävät opinnot ja ylempi amk-tutkinto	ks. 2 + tärkeä takautuva (klassikot) aineisto valittava säilytettäväksi

3c	Syvempää tutkimusta ja opetusta tukeva taso	Lähes täydellinen kokoelma alan yleistajuisia teoksia eri ilmiäsuissa. Laaja kokoelma tieteellisiä monografioita, hakuteoksia, aikakauslehtiä ja indeksi/abstraktijulkaisuja. Varsin laaja kokoelma myös vieraskielisenä	korkeakoulujen syventävät opinnot ja maisterin tutkinto sekä ylempi amk-tutkinto	ks. 2 + tärkeä takautuva (klassikot) aineisto valittava säilytettäväksi
4	Tutkimusta tukeva taso	Hyvin laaja kokoelma yleistajuisia ja tieteellisiä monografioita, hakuteoksia, aikakauslehtiä eri ilmiäsuissa myös vieraskielisenä kattavasti	tieteelliset jatko-opinnot ja tutkimus	vanhempaa aineistoa laajemmin kuin alan keskeiset klassikot säilytetään historiallisen tutkimuksen tarpeisiin
5	Laaja taso	Tyhjentävät kokoelmat alan asiaankuuluvissa ilmiäsuissa useilla kielillä Kokoelma kattaa täydellisesti alan eri ilmiäsuissa useilla kielillä.	kansallinen- tai kansainvälinen tietovarasto	myös vanhempi aineisto säilytetään systemaattisesti historiallisen tutkimuksen tarpeisiin

